کبیره او صغیره ګناهونه

Ketabton.com

لیکوال:
فرید احمد (مبارز)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب پېژندنه

د کتاب نـوم: کبیره او صغیره ګناهونه

لــیـکـــــوال: فرید احمد (مبارز)

کـمـــپـوزر: خپله لیکوال

بــیـا کــتـنـه: مولوي حمدالله

بریښنالــیک: Faridahmadmobariz81@gmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالۍ

زما محترمو والدینو ته چې زما روزنه او پالنه یې په پوره

مینه کړې ده. علماء کرامو، اُستاذانو د علم د لارې لارویانو ته چې تل یې خپل

قلم د اسلام د پرمختګ لپاره جاري ساتلی دی او ټول اُمت مسلمه ته دې ډالۍ وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

موضوع **مخ**

کتاب پیژندنه ۱
بسم الله الرحمن الرحیم.. ۲
ډالۍ.. ۳
فهرست... ۵
سریزه... ۶
د کبیره او صغیره ګناه تعریف او تشریح.. ۷
کبیره ګناهونه.. ۹
صغیره ګناهونه.. ۱۱
د مسلمان سپکاوی یا ټوکي باندي کول.. ۱۴
غیبت کول حرام دی... ۱۷
ښکنځل او بي حیاء خبري کول... ۱۸
پر انسان یا ځاروي باندي لعنت ویل... ۲۰
د عالمانو او د الله سبحانه وتعالی د ولیانو بي ادبي یا بي عزتي کول.................. ۲۲
درواغ ویل یا د درواغو قسم اخیستل.. ۲۴
د مسجد شریف بې احترامي کول.. ۲۷
لمانځه ته په صحیح ډول توجه نه کول... ۲۹
په تول او ترازو کي کمي کول.. ۳۲
تصویر جوړول حرام دی.. ۳۴
د الله (جل جلاله) د نامه څخه ماسیوا په بل څه قسم اخیستل ۳۷
بي ګټي خبري او عمل کول... ۳۸
لونګ یا پرتوګ تر بجلکو کښته کول.. ۳۹
په ناوړه القابو سره د یو چا یادونه کول.. ۴۱
د مسلمان عیب لټول یا یي رسواء کول... ۴۲
چغلي یا دوه مخي کول.. ۴۲
د نسب د امله یو چا ته پیغور ورکول... ۴۴
د قران کریم د آیت، حدیث او د الله (جل جلاله) د نامه بي ادبي کول................... ۴۵
بي ضرورته ستر لوڅول... ۴۶
د نجومیانو څخه د غیبو خبري پوښتل.. ۴۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خلګو لاره تنګول او په لاره کي يې مرداري اچول.......................................۴۷
سود خوړل يا يې كاروبار كول...۴۷
د الله سبحانه وتعالی څخه ماسیوا په بل څه سره قسم اخیستل.................................۴۸
د الله (جل جلاله) د نامه څخه ماسيوا نذر كول حرام دی..۴۸
د فلاني په حق سره دعا كول..۴۸
د درواغو شاهدي وركول..۴۹
د بسم الله الرحمن الرحيم ليکل په اعدادو سره...۴۹
د رشوت ور كولو جائز او ناجائز صورتونه..۵۰
د كميشن يا د دلالي اُجرت اخيستل..۵۰
په خيرات وركولو سره احسان اچول..۵۱
د الله (جل جلاله) د نامه څخه ماسيوا ځاروی ذبح كول..۵۱
ښځه د خاوند او مزدور يا غلام د بادار په خلاف پارول..۵۲
په يو وخت كي تر يوه ډير طلاقونه وركول...۵۲
د اجازي پرته د يو چا كور ته ورننوتل يا كتل...۵۳
د روح لرونكي شي په اور كي سوځل..۵۳
په اولادونو كي برابري نه كول...۵۳
د بولو د څاڅكو څخه ځان نه ساتل...۵۴
د خلګو په لاره كي مرداري اچول...۵۴
پرته د ضرورته سپی ساتل...۵۴
پای...۵۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

الحمدالله رب العالمین والعاقبة للمتقین والصلوة والسلام علی اشرف الانبیاء محمد مصطفي (صلی الله علیه وسلم)· الهم صلی علی محمد وعلی آل محمد کما صلیت علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم انک حمید مجید. الهم بارک علی محمد وعلی آل محمد کما بارکت علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم انک حمید مجید. اما بعد!

هر وخت چي انسان بي لاري سوی دی، نو الله سبحانه وتعالی لارښوونکی ورته رالیږلی دی، تر څو د نورو لارو څخه یې راوګرځوي او پر مقصوده یعني مستقیمه لاره یي برابر کړی دی، بلاخره الله سبحانه وتعالی خپل دغه جریان د آخري پیغمبر حضرت محمد مصطفی (صلی الله علیه وسلم) په رسالت او کتاب قرآن کریم سره یې پای ته ورسوی. په اوسني عصر کي د بیلا بیلو سببونو د کبله د ګناهونو ډیرښت د عامي وباء یا ناروغۍ صورت ځان ته غوره کړی دی، دې طوفان ټول انسانان هغه که د مشرق دي او که د مغرب دي ټوله یې محاصره کړي دي، داسي حالت ته خبره رسیدلي ده، که چیري د الله (جل جلاله) یو بنده د ګناهونو څخه د حفاظت اراده وکړي، نو د دنیا فضا به ډیره ورته تنګه سي. په کومه ورځ چي ماته د دغه کتاب د لیکولو ویاړ را په برخه سو، په هم هغه لحظه ما ته دا احساس پیدا سو، چي الله سبحانه وتعالی زه په یوه لوی انعام سره ونازولم، سترګو او زړه مي دواړو د خوشحالۍ څخه ژړل چي زه حقیر انسان هم نن د اسلام د مبارک دین په هکله یو څه لیکم، قلم او ګوتي مي دواړه په لړزیدو وې، ځان مي د نړۍ یو خوشبخته انسان محسوساوه او داسي اُمیدونه راته پیدا کیدل چي ګوندي الله سبحانه وتعالی به د خپل مبارک دین په برکت ما عاجزه ته مغفرت او بخښنه وکړي، خپله لویه عفوه او کامیابي به را په برخه کړي، ددې تر څنګ ما ته به د اسلام د مبارک دین د هر اړخیز خدمت لپاره نور طاقت هم را په برخه کړي، او زه ددې شکر اداء کولو لپاره د اسلام مبارک دین ته د سر او مال په قرباني کولو سره خدمت وکړم او هیڅکله ځان ځیني ونه سپموم.
ومِن الله توفیق

درنو لوستونکو! دا چي زما او ستاسي تر منځ ددې کتاب د لوستلو د برکته ملګرتیا پیدا سوه، زه ستاسو ټولو لوستونکو څخه نړۍ نړۍ مننه کوم، چي خپل آرزښتمن وخت مو زما د کتاب و لوستلو ته ورکړی، زه ځان ستاسي ددې ښیګڼي پوروړي بولم او ستاسي لپاره لاسونه د لوی رب (جل جلاله) و دربار ته لپه کوم، الله (جل جلاله) دي ستاسي ژوند د اندیښنو او غمونو څخه په آمن کي کړي.

په درنښت

فرید احمد (مبارز)

۲۷/۳/۱۴۰۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

د كبيره او صغيره ګناه تعريف او تشريح

د علماؤو د يوې ټولې قول دا دی: هره ګناه كبيره ده، هيڅ صغيره ګناه وجود نه لري، ځكه چي په هره ګناه كي د الله سحانه وتعالی او د هغه د رسول (صلی الله عليه وسلم)د ارشاد مخالفت دي.

د الله سبحانه وتعالی او د هغه د رسول (صلی الله عليه وسلم) مخالفت چي څومره لږ وي، بيا هم غټه ګناه ده، ددې امله صغيره ګناه نه سي ورته ويل كيدلای. بيا چي د صغيره او كبيره ګناهونو كوم تقسيم مشهور دی هغه فقط اضافي او نسبتي دی، يعني ځيني ګناوي د نورو ګناهونو په مقابل كي صغيره دي. د شيخ ابواسحاق اسفرائني، قاضي ابوبكر باقلاني، امام الحرمين تقي الدين سبكي او د عامه اشاعره علماؤو (رحمة الله تعالی عليهم) همدا قول دی.

د جمهورو علماؤو مذهب دا دی: ګناهونه ځيني كبيره او ځيني صغيره دي ځكه چي پر دې خبره د ټولو اتفاق دی، ځيني ګناوي داسي دي چي د هغه كوونكی فاسق او مردود الشادة ګڼل كيږي، او بعضي بيا داسي دي چي د هغه كوونكي ته فاسق نه ويل كيږي او د هغه شهادت نه رديږي. لومړی قسم ګناه ته په اصطلاح كي كبيره ګناه او دوهم قسم ته يې صغيره ګناه ويل كيږي. د لومړی ټولی د علماؤو او جمهورو اختلاف هم فقط د نامه اختلاف دی، په حقيقت كي كوم اختلاف نه سته، ځكه چي جمهور علماء چي كومو ګناهونو ته صغيره وايي، د هغوی دا مطلب نه دی چي په كولو كي يې كوم بدوالي نه سته يا لږ خرابه ده، بلكي د الله (جل جلاله) او د هغه د رسول (صلی الله عليه وسلم) د مخالفت د حيثيته هره ګناه لويه او عذاب يې سخت دی. زواجر ملخصاً

امام غزالي (رحمة الله عليه) فرمايي: كومه ګناه چي انسان په بي باكي سره كوي، هغه كبيره ګناه ده كه څه هم صغيره وي، او كومه ګناه چي ناڅاپه وسي او په زړه كي د الله سبحانه وتعالی څخه بيره، پښيماني او تاسف ور سره وي، هغه صغيره ده كه څه هم غټه ګناه وي. والله اعلم

د كبيره او صغيره ګناه په تعريف كي د علماؤو اقوال مختلف دي: علامه ابن نجيم (رحمة الله عليه) په خپله رساله كي تقريباً څلويښت (۴۰) قولونه نقل كړي دي. همداسي علامه ابن حجر هيثمي (رحمة الله عليه) هم ډير بيلا بيل قولونه را نقل كړي دي، مګر په ټولو كي ډير جامع قول د اصحابو، تابيعنو او علماء كرامو څخه نقل سوی دی. هغه دا دی: پر كومه ګناه باندي چي په قرآن كريم يا حديث كي د اور او دوزخ سزا راغلې وي هغه كبيره ګناه ده، او پر كومه ګناه باندي چي د اور او دوزخ سزا په ښكاره سره نه وي راغلې هغه صغيره ګناه ده.

د حضرت حسن بصري، سعد بن جبير، مجاهد، ضحاك او نور علماء كرامو (رحمة الله تعالی عليهم) څخه هم دا تعريفونه را نقل سوي دي. زواجر

پر صغيره ګناه باندي هميشه توب يا تكرارن كول: امام رافعي (رحمة الله عليه) فرمايي: كومي ګناه ته چي صغيره ګناه ويل كيږي، دا تر هغه وخته صغيره ګناه ده، تر څو چي دوام او هميشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

توب پر ونه سي، کله کله وسي څوک چي پر صغيره ګناه باندي دوام وکړي، هغه د کبيره ګناه کوونکی سو، همداسي که څوک په ډيرو صغيره کناهونو کي بوخت سي، تر داسي حالته پوري چي د هغه پر اطاعاتو باندي غالب سي هغه هم فاسق او مردود الشهادة دي. کتاب زواجر

د رئيس المفسرين حضرت عبدالله بن عباس (رضي الله عنهم) څخه يو چا پوښتنه وکړه: يو سړی عمل لږ کوي، يعني نفلي عبادتونه لږ کوي پر فرضو او واجبو عمالو باندي اکتفاء کوي، نفلي عبادتونه نه کوي، ذکر او اذکار، تسبيحات ډير نه کوي، مګر ګناوي يې هم لږ دي، يعني د ګناهونو څخه ځان ساتي دا سړی ښه دي او ستا خوښ دی، او که دي هغه سړی خوښ دی، چي نفلي عبادتونه هم ډير کوي او ګناوي يې هم ډيري وي؟

مثلاً: د تهجد لمونځ هم کوي، د اشراق لمونځ هم کوي، تلاوت هم کوي، وظيفي او تسبيحات هم ډير کوي، مګر ددې سره ګناوي هم ډيري کوي ستا په عقيده کوم يو ښه دی؟ د اول سړي عمل لږ خو ګناه يې هم لږ ده. د دوهم سړي اعمال ډير خو ګناوي يې هم ډيري دي.

حضرت عبدالله بن عباس (رضي الله عنهم) په جواب کي وفرمايل: د ګناهونو څخه د ځان د حفاظت په مقابل کي هيڅ شی آهميت نه لري، يعني انسان که د ګناهونو څخه ځان وساتي دا ډير غټ نعمت دی او غټه فايده ده چي هيڅ عمل ددې مقابله نه سي کولای، نو هغه سړی چي ګناوي يې لږ وي هغه تر هغه سړي ښه دی چي ښه عمل يې ډير وي، مګر ګناوي يې هم ډيري وي، ځکه چي اصل شی د ګناهونو څخه ځان ساتل دي.

علامه ابن نجيم (رحمة الله عليه) په خپله رساله کي لاندې کبيره او صغيره ګناهونه راوړي دي، چي په راتلونکو عنوانونو کي به ذکر سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

كبيره ګناهونه

۱: زنا كول. ۲: لواطت كول. ۳: شراب څښل كه څه هم يو څاڅكي وي، همدارنګه د خرما د درختي څخه جوړ سوي شراب، د بنګو بوټي او داسي نور... د نشي شيان استعمالول. ۴: غلا كول. ۵: پر پاک لمني ښځي باندي د زناء تور پوري كول. ۶: په ناحقه سره قتل كول. ۷: په حقه سره شاهدي نه وركول. ۸: د درواغو شاهدي وركول. ۹: د يو چا مال غصبول، يعني په زور سره اخيستل. ۱۰: د درواغو قسم اخيستل. ۱۱: د جهاد د ميدان څخه پر شاه تګ، يعني پاته كيدل. ۱۲: سود خوړل كاروبار يې كول. ۱۳: د يتيم مال په ناحقه خوړل. ۱۴: رشوت اخيستل. ۱۵: د مور او پلار نافرماني كول. ۱۶: قطع رحمي كول، يعني د نژدې دوستانو حقوق نه ادا كول. ۱۷: د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) يو قول يا فعل ته قصداً د درواغو نسبت كول. ۱۸: د روژي په مياشت كي پرته له كومه عذره روژه ماتول. ۱۹: په تول او ترازو كي كمي كول. ۲۰: فرض لمونځ د خپل وخت څخه مخته يا شاته كول.

۲۱: زكات او روژه پر خپل وخت نه ادا كول، د عذر او ناروغي صورتونه ځيني مستثنا دي. ۲۲: د فرضي حج ادا كولو څخه پرته مړ كيدل. ۲۳: پر مسلمان باندي ظلم كول يا تاوان ورسول. ۲۴: د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) اصحابو ته بد رد ويل. ۲۵: علماء او د قرآن كريم حافظانو ته بد ويل د هغوی د بد نامولو لپاره كوښښ كول. ۲۶: ظالم ته د يو چا چغلي كول. ۲۷: خپله ښځه، لور يا يو بل قريب په خپل اختيار سره په حرامو اخته كول يا راضي كيدل. ۲۸: نابلده ښځه، حرام كار ته چمتو كول او ددې لپاره دلالي كول. ۲۹: د توان لرلو سره سره آمر بالمعرف نهي عن المنكر پريښوول. ۳۰: جادو زده كول بل ته وربښوول او عمل په كول. ۳۱: قرآن كريم تر حفظ كولو وروسته بيا هيرول. ۳۲: روح لرونكي شی مړ كول يا په اور كي سوځل لكه: مار، لړم، غالبوزه او داسي نور...

۳۳: ښځه د خپل خاوند څخه جلا كول او د خاوند د حقوقو د ادا كولو څخه منع كول. ۳۴: د الله سبحانه وتعالی د رحمت څخه نا اُميده كيدل. ۳۵: د الله سبحانه وتعالی د عذاب څخه نه بيريدل. ۳۶: د مردار سوي حيوانانو غوښي خوړل. ۳۷: د خنزير غوښه خوړل. ۳۸: چغلي كول. ۳۹: د مسلمان غيبت كول. ۴۰: خُمار كول. ۴۱: په مال مصرفولو كي اسراف كول. ۴۲: د حاكم د حق څخه سر غړونه كول. ۴۳: خپلي ښځي ته د مور او لور په شان يا نومونو سره ويل. ۴۴: پر صغيره ګناه دوام كول.۴۵: پر ګناهونو باندي د يو چا سره مرسته كول، يا يې ګناه كولو ته چمتو كول. ۴۷: سروز يعني غزلي اوريدل. ۴۸: د خكلو په مخ كي ستر لوڅول. ۴۹: د يو چا پر حق بخل كول. ۵۰: د لوړي مرتبي اصحاب د كښته مرتبي د اصحابو سره برابرول. ۵۱: ځان وژل. ۵۲: د بولو د څاڅكو څخه ځان نه ساتل. ۵۳: په صدقه كولو سره احسان اچول او تكليف رسول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵۴: د قضاء او قدر یعني تقدیر څخه انکار کول. ۵۵: د خپل امیر سره غداري کول. ۵۶: د نجومي او کاهن تصدیق کول. ۵۷: د یو چا لپاره د نذر او تقرب په ډول ځاروي حلالول. ۵۸: لونګ، پرتوګ او نوري جامي د تکبر یا د تکبر څخه پرته تر بیجلکو کښته کول. ۵۹: د ګمراهي طرف ته خلګ بلل یا دا ناوړه رسم رواجول. ۶۰: غلام خصي کول یا د هغه یو اندام پرې کول یا سخت تکلیف ورکول.۶۱: د احسان کوونکي ناشکري کول. ۶۳: په حرم شریف کي الحاد او ګمراهي خپرول. ۶۴: د خلګو پټ عیبونه لټول. ۶۵: هره داسي لوبه کول چي د هغې په حرمت کي د علماؤو اتفاق وي. ۶۶: مسلمان ته کافر ویل. ۶۷: د خپلو ښځو په حقوقو کي برابري نه کول. ۶۸: په لاس سره شهوت پوره کول. ۶۹: عالم پر خپل علم باندي عمل نه کول. ۷۰: غزلو ته رقص کول.۷۱: د دنیا محبت کول یعني دنیا ته ترجیع ورکول پر دین باندي. ۷۲: لغړزني هلک ته په شهوت سره کتل. ۷۳: د یو چا کور ته کتل یا د اجازي پرته ورننوتل.۷۵: زکات یا حج پرته د عذره ځنډول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

صغیره ګناهونه

۱: نامحرمه ښځي ته قصداً کتل. ۲: د نامحرمه ښځي سره په یوازي ځای کي کښیناستل یا لاس ور وړل. ۳: پر انسان یا څاروي باندي لعنت ویل. ۴: هغه درواغ چي په هغه کي چاته تاوان ونه رسیږي. ۵: بام یا لوړ ځای ته ختل چي د هغه ځای څخه د خلګو کورنه معالومیږي. ۶: د یو مسلمان بد ویل که څه هم په اشاره یا کنایه سره وي او خبره هم رښتیا وي. ۷: د یو مسلمان سره پرته د کوم عذره تر درو (۳) ورځو زیات خبري نه کول یا اړیکي ور سره ختمول. ۸: پرته د علم او تحقیق څخه د یو چا د طرفه جنګ کول او د تحقیق څخه وروسته د حق په خلاف جنګ کول. ۹: په لمانځه کي په اختیار سره خندل یا د یو غم د کبله ژړل. ۱۰: نارینه د ښځي جامي اغوستل. ۱۱: په تکبر او غورور سره تګ کول. ۱۲: د فاسق سره ناسته او ولاړه کول. ۱۳: په مکروه وختونو کي لمونځ کول یعني لمر خاته او لمر لویده زوال.

۱۴: په منع سوو ورځو کي روژه نیول لکه: اخترونو او د تشویق ورځي. ۱۵: مسجد ته ناپاکي وړل. ۱۶: مسجد ته لیونی یا دونه کوچنیان وروستل چي ځیني د ناپاکي خطره وي. ۱۷: د قضاء حاجت پر مهال قیبلي ته مخ یا شاه ورګرځول. ۱۸: په حمام کي بلکل ځان لوڅول که څه هم د خلګو په مخ کي نه وي. ۱۹: صوم صال یعني: په داسي ډول روژه نیول چي په منځ کي یې هیڅ روژه مات نه وي. ۲۰: د کومي ښځي سره چي یې اظهار کړی وي، د ظهار د کفاري د ادا کولو څخه مخکي جماع ورسره کول. ۲۱: د ښځي لپاره د محرمه پرته سفر کول. ۲۲: د خوراک څیښاک ضروري شیان د ګراني ببي لپاره ساتل یا جمع کول. ۲۳: د خلګو په معاملو کي خنډ اچول. ۲۴: د صحرا خلګ چي کوم مال بازار ته د پلورلو لپاره راوړي، هغه په کمیشن او دلالي سره خرڅول.

۲۵: ښار ته د راتلونکي مال، بازار ته د رارسیدو څخه مخکي دباندي رانیول. ۲۶: د جمعي د آذان څخه وروسته یو شی رانیول او خرڅول. ۲۷: د سودا یا جنس عیب د خرڅولو په وخت کي پټول. ۲۹: د جنابت په حالت کي آذان کول. ۲۹: د جنابت په حالت کي مسجد ته پرته د عذره ننوتل. ۳۰: په لمانځه کي پر تشي لاس نیول. ۳۱: په لمانځه کي غټ پټو داسي پر ځان اچول چي لاسونه ځیني رایستل مشکل وي. ۳۲: په لمانځه کي په کالو بازی کول. ۳۳: د لمونځ کوونکي په مخ کي د هغه وخواته کښیناستل یا دریدل. ۳۴: په لمانځه کي راسته او چپه خواته کتل. ۳۵: په مسجد کي د دنیا خبري کول. ۳۶: په مسجد کي داسي کار کول چي هغه د عبادت وړ نه وي. ۳۷: په روژه کي د خپلي ښځي څخه مچه اخیستل چي تر حد زیاته اندیښنه وي. ۳۸: زکات د بې کاره مال څخه ادا کول. ۳۹: حیوانات د څټ له خوا حلالول. ۴۰: د حلال او ذبحه سوي حیوان مخصوص اعضاء لکه: مثانه او مرغړي خوړل. ۴۱: د حکومت له طرفه پرته د ضرورته د اجناسو نرخ ټاکل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۲: د بالغي او عاقلي انجلۍ نکاح د ولي د اجازې پرته کول یا خپله کول. ۴۳: نکاح الشغار یعني موخۍ کول. ۴۴: ښځي ته په یوه وخت کي تر یوه ډېر طلاقونه ورکول. ۴۵. ښځي ته پرته د ضرورته بائن طلاق ورکول ولي چي په رجعي طلاق سره هم جلاوالی کیدلای سي. ۴۶: د حیض په حالت کي طلاق ورکول. ۴۷: په طهر کي یې چي جماع کړې وي، په هغه کي طلاق ورکول. ۴۸: طلاق سوي ښځي ته د جماع پواسطه رجوع کول ځکه چي لومړی رجوع په خبرو سره په کاره ده. ۴۹: ښځي ته د تکلیف رسولو او عدي اوږدولو لپاره رجوع کول.۵۰: ښځي ته د تکلیف رسولو لپاره ایلاء ورکول یعني د ورتللو څخه قسم اخیستل. ۵۱: په اولادونو کي د شیانو په ورکولو کي برابري نه کول. ۵۲: د قاضي او حاکم د فریقینو په عریضو کي په خپله معامله یا توجه نه کول. ۵۳: د پاچا انعام قبلول. ۵۴: د کوم چاچي حرام ډېر وي، حلال یې لږ وي، د هغه سوغات یا دعوت پرته د عذره قبلول.

۵۵: د غصب سوي مځکي د ګټي څخه خوراک کول یا مصرفول. ۵۶: غصب سوي مځکي ته ننوتل که څه هم د لمانځه لپاره وي. ۵۷: د بل چا په مځکه کي د هغه د اجازي پرته تګ کول. ۵۸: د یو حیوان، پزه، غوږ او داسي نور... څه پرې کول. ۵۹: یو حربي کافر یا مرتد ته تر درو (۳) ورځو پوري د توبي کولو او دعوت ورکول څخه مخکي وژل. ۶۰: مرتده ښځه وژل. ۶۱: په لمانځه کي تلاوت واجب دی هغه پریښول یا ځنډول. ۶۲: د لمانځه لپاره د یو خاص سورت قرآئت ټاکل. ۶۳: پرته د ضرورته په یوه قبر کي دوه (۲) نفره ښخول. ۶۴: د جنازې لمونځ دننه په مسجد کي کول. ۶۵: د تصویر په وړاندي لمونځ کول هغه که راسته طرفه ته وي که چپه طرفه ته وي. ۶۶: غاښونه د سروزرو په تارونو تړل. ۶۷: د سرو او سپینو زرو لوښي استعمالول. ۶۸: د مړي مخ مچول. ۶۹: پرته د ضرورته کافر ته په سلام سره پیل کول. ۷۰: د اسلام پر دښمنانو یا مخالفینو وسله خرڅول. ۷۱: د خصي غلام څخه د خدمت په حیث کار اخیستل یا د هغه ګته خوړل.

۷۲: د خپل زړه د ساتیري لپاره غزلي ویل. ۷۳: د عبادت د شروع کولو وروسته باطلول. ۷۴: د ښځي یا مینځي سره په داسي حالت کي جماع کول منع دي، چي بالغ سړی یا ښځه ورسره وي. ۷۵: د یو حاکم یا امیر د استقبال لپاره وتل. ۷۶: د خلګو لاره بندول. ۷۷: د آذان تر اوریدلو وروسته په کور کي کښیناستل او د اقامت انتظار کول. ۷۸: تر مړیدو وروسته زیات خوراک کول یا پرته د لوږي خوراک کول. ۷۹: د عالم، بزرګ، پلار او مور څخه پرته د یو چا لاس مچول. ۸۰: فقط د لاس په اشاره سره سلام کول یعني ویل. ۸۱: د قرآن کریم تلاوت کوونکی د خپل پلار یا اُستاذ څخه پرته د تعظیم په توګه یو چاته دریدل. ۸۲: پر مسلمان بدګوماني کول. ۸۳: حسد کول. ۸۴: تکبر کول. ۸۵: غزلي اوریدل. ۸۶: جنب سړی پرته د عذره په مسجد کي پاته کیدل. ۸۷: د مسلمان په غیبت اوریدولو سره پټه خوله پاته کیدل. ۸۸: د غم په وخت کي په زوره آواز سره ژړل او سینه وهل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸۹: د امام څخه که خلک ناخوښه وي، د هغو امامت کول، که څه هم د هغو ناخوښي بې سببه وي او کوم عیب په کښي نه وي. ۹۰: د خطبي په وخت کي خبري کول. ۹۱: په مسجد کي د خلګو پر اوږو اوښتل. ۹۲: د تګ راتګ په لاره کي ناپاکي غورځول. ۹۳: د خپلو اولادونو سره پریوتل یا بیدیل کله چي یې عمر تر اوو (۷) کالو زیات وي. ۹۴: د قرآن کریم تلاوت د جنابت، حیض او نفاس په حالت کي کول. ۹۵: په بې کاره او باطلو شیانو وخت ضایع کول.

۹۶: بې فایدي خبري کول. ۹۷: د یو چا په تعریف کي مبالغه کول. ۹۸: ښکنځل کول یا پوچ رد ویل. ۹۹: په خندا او مسخرو کي زیاتوب کول. ۱۰۰: د یو چا راز ښکاره کول. ۱۰۱: د دوستانو او ملګرو په حق کي کوتاهي کول. ۱۰۲: وعده خلافي کول. ۱۰۳: ډیره غصه کول. ۱۰۴: بي غیرتي کول یعني خپل دوستان او خپلوان د قدرت سره سره د ظلم څخه نه ژغورل. ۱۰۵: زکات یا حج پرته د عذره ځنډول. ۱۰۶: د کهالي د امله جماعت پریښول. ۱۰۷: د حق په خلاف طرفداري کول یا دریدل. ۱۰۸: ذمي ته په کافر سره خطاب کول، کله چي هغه ته په دې کي د تکلیف احساس وي. ۱۰۹: په ناحقه او باطلو الفاظو سره دعا کول. ۱۱۰: په مسجد کي ناپاکي غورځول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مسلمان سپکاوئ یا ټوکي باندي کول

په قرآن کریم کي الله سبحانه وتعالی فرمايي: (لَایَسْخَرْ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ عَسٰی اَنْ یَّکُوْنُوْا خَیْرًا مِّنْهُمْ وَلَانِسَآءٌ مِّنْ نِّسَآءٍ عَسٰی اَنْ یَّکُنَّ خَیْرًا مِنْهُنَّ). ژباړه: ټوکي دي نه کوي هیڅ یو قوم له قوم ستاسي څخه په بل باندي، ښائي چي وي به دغه بهتره او غوره د دوی څخه او نه ښځي پر ښځو نورو باندي ممکنه ده دا چي هغوی به غوره وي له دوی څخه. (سورت الحجرات آیت ۱۱)

د پورتني آیت تفسیر: ای هغو کسانو چي ایمان یې راوړی دی ټوکي او سپکاوئ دي نه کوي هیڅ یو قوم له تاسي څخه په بل باندي چي وي به دغه بهتره، غوره (په نزد الله) د دوی څخه، او نه ښځي له تاسي څخه پر نورو ښځو ممکنه ده دا چي هغوی به غوره وي له دوی څخه.

د سپکاوي معنا دا ده چي د یو چا توهین او یا د هغه عیب په داسي ډول ښکاره کړې، چي خلک پر وخاندي په دې کي ډیر صورتونه داخل دي، مثلاً: د یو چا پر تګ، ناسته او ولاړي خندل. پر خبرو او کار یې خندل. د سترګو، لاسونو او پښو په اشاره کولو سره د هغه عیب ښکاره کول. په اوسني عصر کي ټول په دغه کبیره او سخت عذاب لرونکي ګناه اخته دي، عام او خاص حال دا چي د قرآن کریم په ذکر سوو آیتونو کي ددې ګناه حراموالی بیان سوي دي.

الله سبحانه وتعالی فرمايي: (وَیْلٌ لِّکُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ). ژباړه: هلاکت دی هر پسي شاعیب را ایستونکي لره مخامخ طعنې ورکوونکي لره. (سورت الهمزة ـ آیت ۱)

د پورتني آیت تفسیر: هلاکت (افسوس) دی د هر عیبګر (عیب ویونکي) او غیبت کوونکي لپاره.

بل ځای کي الله (جل جلاله) فرمايي: (یٰوَیْلَتَنَا مَالِ هٰذَا الْکِتٰبِ لَایُغَادِرُ صَغِیْرَةً وَّلَاکَبِیْرَةً اِلَّا اَحْصٰهَا). ژباړه: ای هلاکه زموږ. څه حال دی ددې اعمالنامي چي نه پریږدي (ګناه) کوچنی او نه لویه مګر چي حساب کړي ئې دي هغه. (سورت الکهف ـ آیت ۴۹)

د پورتني آیت تفسیر: او وائي به ای هلاکه زموږ (راسه دغه دی وخت دی) څه حال دی ددې اعمالنامې (زموږ) چي نه پریږدي (ګناه) کوچنی او نه لویه مګر چي حساب کړي ئې دي هغه (ټولي).

په تفسیر کي عبدالله بن عباس (رضي الله تعالی عنهم) فرمايي: د صغیره څخه مطلب د یو مسلمان په استهزاء یعني په سپکاوي سره خندا کول او د کبیره څخه مطلب پر هغه باندي قهقه یعني په زوره خندا کول.

حضرت عایشه صدیقه (رضي الله عنها) فرمايي: یو ځل ما د یو چا پیښني وکړې، رسول (صلی الله علیه وسلم) منع کړم او ویې فرمایل: ما ته که هر څومره شتمني راکړه سي بیا به هم د یو چا پیښني ونه کړم. ابو داود، ترمذي، تخریج احیاء

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت حسن (رضي الله عنه) فرمايي:- حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمايلي دي: کوم کسان چي په نورو پسخند وهي، په آخرت کي به د هغوی لپاره د جنت يو دروازه خلاصه سي او ورته را وبه بلل سي، کله چي هغوی هلته ورسيږي، نو به دروازه به ورته بنده سي، بيا به بله دروازه ورته خلاصه سي او هغوی به ورته را وبلل سي، کله چي هلته ورسيږي، بيا به ورته بنده سي، دغه ډول د جنت ټولي دروازې به ورته خلاصي سي او بيرته به ورته بندي سي، تر دې پوري چي هغوی به مايوسه سي او په وربللو سره به هم د جنت دروازي ته بيا ستانه نه سي.

رواه البيهقی مرسلا، ترغيب المنذري

د يو سړي باد د ږغ سره پرې سو، خلګو وخندل، حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په خطبه کي ورباندي سخته تنبيه وکړه او ويي فرمايل: کوم عمل چي تاسي ټول په خپله هم کوی پر هغه ولي خاندي؟

حضرت معاذ بن جبل (رضي الله عنه) روايت کوي، د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) ارشاد دی: کوم سړی چي يو چا ته د ګناهونو عار او پيغور ورکوي، هغه به تر هغه وخته مړ نه سي، تر څو خپله په هغه ګناه اخته نه سي. احمد بن منيع (رضي الله عنه) فرمايي: دلته د ګناه څخه هغه ګناه مراد ده کوم چي توبه ځيني کښل سوي وي. ترمذي، نخريج احياء

ځيني خلګ د ناخبرتيا يا غفلت د کبله (استهزاء) او تمسخر په مزاح يعني خوش طبعي کي راولي، په خلګو رشخند وهي او مسخري پر کوي حال دا چي په دواړو کي لوی توپير دی.

جايز مزاح: کوم چي د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) څخه ثابت دی، دا شرط په کښي سته چي کومه خبره د حقيقت خلاف نه وي، د چا زړه هم آزار نه سي او هغه هم د تل لپاره مشغلتيا او عادت ونه ګرځوي کله کله اتفاقاً وسي. احياء العلوم

حضرت انس (رضي الله عنه) فرمايي: حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) تر ټولو زيات خوش طبع، خنده رويه او خندوونکی وو. سبل الهدی والرشاد

حضرت ابن عمر (رضي الله عنهم) فرمايي:- د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) ارشاد دی: بيشکه! زه مذاح کوم او حق خبره کوم. رواه الطبراني في الکبير

حضرت ابوهريره (رضي الله عنه) فرمايي: خلګو وويل: يا رسول الله! ته زموږ سره مزاح کوې؟ رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمايل: زه رښتيني خبري کوم. رواه البخاري في الادب والترمذي واحمد

د حضرت انس (رضي الله عنه) څخه روايت دی:- حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) دته وفرمايل: ای د دوو غوږونو والا. ابو داود، ترمذي

د حضرت انس (رضي الله عنه) څخه روايت دی: يوه سپين سري ميرمن د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) په خدمت کي حاضره وه، يوه پوښتنه يې وکړه: رسول الله (صلی الله علیه وسلم) مزاحاً وفرمايل: هيڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپین سرې ښځه به جنت ته ولاړه نه سي. د لمانځه وخت سو، حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) لمانځه ته ولاړی، سپین سري ښځي ډير وژړل تر دې پوري چي حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) تشريف راوړ، بي بي عايشې (رضي الله عنها) ورته وويل: يا رسول الله (صلی الله علیه وسلم)! دا ښځه ستا ددې وينا څخه چي هيڅ سپين سرې به جنت ته نه ځي ددې امله ژاړي، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وخندل او ويې وويل: هو! هيڅ سپين سرې به جنت ته نه ځي، يعني الله سبحانه وتعالی به يې ځوانه کړي، بيا به جنت ته ځي. (ترمذي)

دا ځکه چي د الله (جل جلاله) ارشاد دی: (اِنَّآاَنْشَاْنٰهُنَّ اِنْشَآءً (٣٥) فَجَعَلْنٰهُنَّ اَبْكَارًا (٣٦) عُرُبًا اَتْرَابًا).

ژباړه: بيشکه! موږ نوي پيدا کړي دي دغه حوري په يو ښه پيدا کولو سره نو ګرځولي مو دي دوی پيغلي، عشقاني، همزولي. (سورت الواقعه ـ آيت ٣٥ ـ ٣٦ ـ ٣٧)

د پورتني آيتونو تفسير: موږ نوي پيدا کړي دي دغه حوري په ښه پيدا کولو سره، نو ګرځولي مو دي دوی پيغلي، عشقاني (پر جنتيانو)، همزولي.

استهزا: پر يو چا پسخند وهل او مسخري يا ټوکو کولو کي د مخاطب د زړه آزار يقيني دی، دا کار د اُمت په اجماع سره حرام دی، او دا په جائز مزاح کي داخلولو سره د ګناه څخه پرته ناپوهي هم ده. زواجر

پسخند وهل يا مسخرې کول کبيره ګناه ده د کوونکي لپاره کومه دنيوي او آخروي ګټه نه لري، مګر عام مسلمانان د غفلت او بي پرواهي له کبله په کښي بوخت دي، په دې ټولو مثالونو کي کومه د حقيقت خلاف خبره نه ده سوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غیبت کول حرام دی

په یو چا پسې د شاه له خوا داسې څه ویل یا واقعي عیب یې ښکاره کول، چې هغه په خبر سي، وایي وري او په خوابدی سي، دې ته غیبت ویل کیږي. کبیره ګناه ده په قرآن کریم او احادیثو مبارکو کې یې د سخت عذاب یادونه سوې ده.

د حضرت ابو هریره (رضی الله عنه) څخه روایت دی:- رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: تاسو پوهیږی غیبت څه شی دی؟ صحابه کرامو وفرمایل: الله (جل جلاله) او د هغه رسول (صلی الله علیه وسلم) ښه پوهیږي، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: غیبت دې ته وایي چې تاسو د خپل مسلمان ورور په داسې ډول یادونه وکړی، چې هغه پرې خفه کیږي، صحابهٔ کرامو وفرمایل: که هغه خبره په هغه کې وي، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: که په هغه کې هغه خبره موجوده وي چې تاسو ئې کوی، نو دا غیبت سو او که په هغه کې هغه شی موجود نه وي، کوم چې ته یې وایې، نو پر هغه دې بهتان ولګوې چې تر غیبت لویه ګناه ده. رواه مسلم

تشریح: غیبت کول او اوریدل هم د هغو ګناهونو په سر کې ځای لري، کوم چې نن سبا ډیرو خلګو متاسفانه د ګناهونو د فهرست څخه ایستلي دي، نن سبا متاسفانه غیبت زموږ د مجلسونو نه بیلیدنوکي برخه ګرزول سوي ده. د غیبته پرته مجلس بې خونده ورته ښکاري، کله چې دوه کسان سره یو ځای کیږي، خامخا د دوی دریم کس غیبت شروع کوي او په ډیر خوند باندي اخته وي، دې ته بالکل فکر نه کوي چې دا ګناه ده، په دې هکله به پوښتنه را څخه کیږي او ددې ناوړه کار سزا به راکول کیږي.

د غیبت کولو د ناجائز صورتونو تفصیل:- ۱: د غیبت حلال ګڼل او کول یې، مثلاً: غیبت کوونکی د غیبت څخه منع کړي، نو هغه په جواب کي ورته ووایي: دا غیبت نه دی، ځکه چې زه ریښتیا وایم دا کس کفار دی، ځکه دا یقیني حرام حلال ګڼي. ۲: د نوم د ذکر کولو څخه ماسیوا د یو چا غیبت کول د داسي کس په مخ کول چې هغه ته دغه کس معلوم او پیژني یې. ۳: د یو متعین کس غیبت کول، دا هم کبیره ګناه ده.

د غیبت کولو د جائز صورتونو تفصیل:- ۱: د ظلم د ختمولو لپاره چې د ظلم په دفعه کولو قادر وي په وړاندي غیبت کول. ۲: د منکر د ختمولو په نیت د طاقت لرونکو خلګو په وړاندي غیبت کول. ۳: د شرعي حکم د معلوملو لپاره د مفتي په مخ کي غیبت کول، مګر دلته هم د نوم پټول یعني د نوم نه ښوول غوره کار دی. ۴: د یو چا د شر څخه د حفاظت لپاره د هغه غیبت کول. ۵: د ښکاره ګناه کوونکي غیبت کول. هو! فقط د هغه ګناه ذکر کول جائز دي، کوم چې دی په اخته یي او په ښکاره سره یې کوي، د پټو ګناهونو ذکر کول یې جائز نه دي. ۶: د تعارف یعني د پیژندلو لپاره د یو چا غیبت کول، لکه: اعور، اعمش، غل او داسي نور دا په دې شرط جائز دي، چې ددې څخه ماسیوا تعارف یعني پیژندل یې ناممکن او مشکل وي. والتفصیل في احسن الفتاوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکنځل او بې حياء خبري کول

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمايلي دي: د ښکنځلو څخه ځان وژغورئ، چي الله سبحانه وتعالی بي حيايي او فحش ويل نه خوښوي. رواه ابي هريرة

د حديث شريف مفهوم دی: مسلمان ته ښکنځل کول فسق او جنګ ورسره کول کفر دی. بخاري، مسلم

حضرت جابر (رضی الله عنه) چي کله مسلمان سو، نو حضر محمد (صلی الله علیه وسلم) د هغه وعدي واخستلې. ۱: چا ته به ښکنځل نه کوې، جابر (رضی الله عنه) فرمايي: الحمدالله ما دا وعده پر ځای کړه، ددې وروسته مي نه شريف سړي يا غلام ته ښکنځل وکړه او نه هم يو اوښ، بزې يا يو بل حيوان ته. ۲: هيڅ صالح عمل لږ او خوار مه ګڼه او مه يې پريږده. ۳: دا چي د يو مسلمان سره ليدنه کوې، نو په ورين تندي او په ښو اخلاقو ورسره وينه. ۴: خپل پای جامه يعني پرتوګ يا لنګ تر بجلکو لوړوه، د ښکته کولو څخه يې ډير ځان وساته ځکه چي دا د تکبر نښانه ده. ۵: که يو څوک پر تا داسي عيب ولګوي کوم چي په تا کي يې ويني، نو ته د هغه په بدله کي د هغه عيب مه لوڅوه، کوم چي ته يې په ده کي وينې. ابو داود، ترمذي

د حديث شريف مفهوم دی: کوم سړی چي پر غلام د زنا تهمت ولګوي، نو که څه هم په دنيا کي شرعي حد نه پرې جاري کيږي، خو په قيامت کي به قذف ورباندي جاري کيږي. بخاري، مسلم

حضرت عبدالله بن عمرو بن العاص (رضی الله عنه) يوه ورځ خپلي عمه ته د ليدني لپاره ورغلی، هغې ډوډۍ ورته را وغوښتله مينځه په ډوډۍ راوړلو کي وځنډيدله، نو د هغې د خولې څخه ووتل زنا کاري ولي ډوډۍ ژر نه راوړې؟ عمرو بن العاص (رضی الله عنه) وفرمايل: تا ډيره غټه خبره وکړه، آيا ته ددې په زنا خبره يې؟ هغې وويل: سوګند په الله! ما ته هيڅ خبرتيا نسته د قهره مي وويل، عمرو بن العاص (رضی الله عنه) وويل: ما د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) څخه اوريدلي دي، کوم سړی يا ښځه چي خپلي مينځې ته زانيه ووايي، حال دا چي په زنا يې خبر نه وي، نو د قيامت په ورځ به يې دا مينځه په دورو ووهي. رواه الحاکم

د حديث شريف مفهوم دی: رسول الله (صلی الله علیه وسلم) هغو مشرکانو کافرانو ته ښکنځل کول هم منع کړي، کوم چي د بدر په غزا کي مړه سوي دي، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمايل: هغوی ته د ښکنځلو هيڅ آثر نه رسيږي، ژوندو ته تکليف ورکوی. رواه النسائي

همداسي د يو بل حديث شريف ارشاد دی: مؤمن پيغور ورکوونکی، لعنت کوونکی، بي حياء خبري کوونکی نه وي. ترمذي

د ښکنځلو او بې حياء خبرو څخه مطلب داسي څه کول يا ويل دي، چي انسان ځيني شرميږي، هغه په ښکاره الفاظو سره کول بيا که هغه حقيقت ولري، يوه ګناه ده او که د حقيقت مخالف

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي، نو بله ګناه د بهتان هم ده، لکه: د يو سړي مور او خور ته د حرام کار کولو نسبت کول. په ښکنځلو کي ډير مور، خور او لور ته د حرام فعل نسبت کيږي، چي دا ټول په کبيره ګناه کي داخل دي.

د پورتنيو احاديثو څخه دا ثابيتيږي چي ښکنځل کول يا فحش ويل و يو کافر او ځاروي ته هم حرام دي، نو مسلمان ته ښکنځل کول به څونده ګناه لري، خصوصاً هغه بې علمه اشخاص چي ګام پر ګام ښکنځل کوي او ددې کبيره ګناه په هکله هيڅ فکر هم نه کوي، او نه يې پرواء لري الله (جل جلا له) دي ټول اُمت مسلمه ته ددې کبيره ګناه کولو څخه نجات ورکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر انسان یا څاروي باندي لعنت ویل

د حدیث شریف ارشاد دی: پر کوم سړي چي څوک لعنت وایي، که هغه د لعنت مستحق نه وي، نو دغه لعنت پر هغه ویونکي باندي ورګرځي. ابو داود، ترمذي

د حدیث شریف ارشاد دی: رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د یو سړي سره په سفر کي وو، هغه سړي پر خپل اوښ باندي لعنت وویلی، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: پر کوم اوښ چي لعنت وایي، پر هغه باندي زموږ سره سفر مه کوه.

د لعنت معنا: یو څوک د الله (جل جلاله) د رحمت څخه لیري ګڼل، یا په غضب او قهر کي اخته کول، یا دغه انسان دوږخي بلل، لکه الله (جل جلاله) دي د خپل رحمت څخه لیري کړه، یا دي د الله (جل جلاله) غضب در باندي نازل سي، یا په دوږخ کي ولویږي.

لعنت پر دري (۳) ډوله دی:

لومړی: پر کومو عملونو او خصلتونو باندي چي په قرآن کریم او حدیث شریف کي لعنت پر ویل سوی وي، پر هغو عامو اوصافو سره لعنت کول.

د قرآن کریم ارشاد دي: (لعنت الله علی الکافرین) یا (لعنة الله علی الظالمین). ژباړه: پر کافرانو او ظالمانو دي د الله (جل جلاله)لعنت وي. دا په اتفاق سره جایز دي.

دوهم: پر مخصوصي ګمراه ډلي باندي د ضلالت او د ګمراهي په صفت سره لعنت کول، مثلاً: پر یهودو او نصاراوو دي لعنت وي، یا پر روافضو او خوارجو دي لعنت وي، یا پر سود خورو او شرابیانو دي لعنت وي، او داسي نور... چي په کښي د یو شخص یا یو جماعت ځانګړی تعین نه وي سوی، دا صورت هم په اتفاق سره جائز دی.

دریم: دا چي د یو خاص سړي، یزید، یا یو خاص جماعت، مثلاً: د فلاني ښار اوسیدونکي، یا د فلاني قبیلي خلګ، یا فلانی کسبګر، یا پر فلاني قوم دي لعنت وي، دا دیره خطرناکه معامله ده، په دې کي ډیر احتیاط په کار دی.

کوم کس یا کومه ډله چي د کومو اعمالو په سبب د لعنت مستحق ګرځي:

لومړی: باید د هغه بشپړه پلټنه وسي، چي فلانی شخص یا قوم هغه عملونه تر سره کړي، ډیري بدګماني یا غلطي خبري په کښي وي، پرته د تحقیقه فقط په ګمان باندي لعنت کول حرام دي.

دوهم: د دغو اعمالو د امله هم هغه وخت د لعنت مستحق ګرځي، چي دا معلومه سي چي توبه یې نه ده ځیني کښلې او تر مرګه هم توبه نه ځیني کاږي، معلومه خبره ده چي د یو خاص قوم یا خاص شخص د توبي کښلو په اړه پرته د وحي څخه نه معلومیږي، ددې کبله دا حق فقط نبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رسول ته حاصل دی، د یو خاص شخص یا خاص قوم یا خاص شخص په اړه د وحي په ذریعه دا معلومه کړي، چي په فلانی کبیره کناه کي اخته سوی دی، توبه یې نه ده کښلې او آینده یې هم نه کاږي، پر هغوی لعنت وکړي بل کوم چاته ددې حق نسته ددې امله ډیرو عالمانو پر یزید باندي لعنت ویل جائز نه دي ګڼلي. احیاء العلوم

مطلب دا کوم څوک چي په قرآن کریم او حدیث کي د لعنت مستحق ګڼل سوی وي، ددې څخه پرته پر یو شخص یا قوم باندي لعنت ویل حرام دي، دا هم کبیره ګناه ده په خاص ډول بیا ښځي په دې ګناه باندي ډیري اخته دي او د دوی پر ژبه جاري الفاظ خدای وهلې، د خدای په غضب اخته سې، دغه ټول الفاظ په لعنت ویلو کي راځي، حرام کار دی او ویوونکي ته یې په دنیا او آخرت کي د سختي سزا وعده ورکړل سوې ده، الله تبارک وتعالی دي ټول مسلمانان ځیني وساتي. آمین

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عالمانو او د الله سبحانه وتعالی د ولیانو بې ادبي یا بې عزتي کول

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي: درې (۳) کسان دي چې بې ادبي او بې عزتي یې فقط منافق کولای سي، یو سپین ږیری مسلمان، دوهم عالم او دریم عادل باچا دی. الطراني، الترمذي

د حدیث شریف ارشاد دی:- حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي: هغه سړی زموږ یعني مسلمانانو څخه نه دی، چې د سپین ږیرو احترام ونه کړي، زموږ پر کوچنیانو شفقت ونه کړي او زموږ د علماؤو عزت ونه کړي. احمد با سند حسن

امام بخاري (رحمة الله علیه) د انس او ابوهریرة (رضي الله عنهم) څخه په یو قدسي حدیث کي روایت کړي دی:- چې الله (جل جلاله) فرمایي: څوک چې زما د یو ولي او دوست سپکاوی وکړي، هغه ګواکي وما ته د جنګ اعلان وکړ. په یو بل روایت کي راغلی دي: چې زه ورته د جنګ اعلان کوم.

د بخاري شارح امام زرکشي (رحمه الله علیه) د پورتني حدیث په شرحه کي فرمایي: په دې حدیث کي فکر وکړی، چې د علماؤو او اولیاؤو د بي ادبي سزا یې د سود خوري برابر ګڼلي ده.

ځکه چې د سود خوړونکي په اړه په قرآن کریم کي ارشاد دی: (فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوْا فَأْذَنُوْا بِحَرْبٍ مِّنَ اللهِ وَرَسُوْلِهٖ ج). ژباړه: پس که ون کړ تاسي (دا کار) نو آګاه سئ تاسي په جنګ له (طرفه د) الله او د رسول الله د ده. (سورت البقره ـ آیت ۲۷۹)

د پورتني آیتونو تفسیر: پس که ونه کړ تاسي (دا کار) نو آګاه سئ (او ځان تیار کړی) تاسي په جنګ له (طرفه د) الله او رسول د ده.

حافظ امام ابن عساکر (رحمه الله علیه) فرمایلي دي: ای عزیزه! الله سبحانه وتعالی دي موږ او تاسي ته کامل توفیق را کړي او د سمي لاري هدایت دي را ته وکړي، ښه پوه سه چې د عالمانو غوښي زهرجني دي او د الله سبحانه وتعالی عادت معلوم او مشهور دی، چې د علماؤو اهانت کوونکی رسوا او شرمنده کوونکی او څوک چې پر عالمانو نیوکه کوي او عیب یې لټوي، الله سبحانه وتعالی به یې د مرګ څخه مخکي د زړه په ناروغي اخته کړي.

د علماؤو د زهرجنو غوښو څخه اشاره و دې ته ده چې د یو چا غیبت یې په قرآن کریم کي د هغه د غوښو خوړل ګڼلي دي، نو کوم څوک چې د علماؤو غیبت کوي، هغه ګواکي د هغه غوښي خوري، مګر غوښي یې زهرجني دي، څوک چې یې خوري یعني غیبت یې کوي دین به یې ورانیږي او د زړه د ناروغي مطلب دا دی چې په ده کي به د ښه او بد احساس پا ته نه سي، ښو ته به بد او بدو ته به ښه ګمان کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هیڅا غیبت او سپکاوی جائز نه دی، څوک چي د علماؤو غیبت کوي، هغه به په سخت الهي عذاب اخته سي، علماء لیکي: د دغه سړي آخره خاتمه به یې ډېره خطرناکه وي. عام خلګ په دې بې پرواهي کي غرق دي، د تحقیق او پلټني څخه پرته پر علماؤو اعتراض یا نیوکي کوي او غیبت یې کوي، د عوامو دغه بې احتیاطي ډېري بربادی رامنځته کړي دي.

اول خو د تحقیقه او سنده پرته یو څوک خپل مقتدا یا امام وګرځوي، که هغه په حقیقت کي عالم نه وي، نو ګام پر ګام خپله په ګمراهي کي اخته سي، نور خلګ هم ګمراه کړي، بیا چي د هغه په ګمراهي او بد عمالو خلګ خبر سي، نو بدګومانه سي وروسته دغه بدګماني د هغوی فکرونه خراب او ګډوډ کړي، بیا پر ټولو علماؤو باندي بدګمانه کیږي، چي نتیجه یې د دین او دنیا بربادي ده، ددې کبله ضروري ده چي اول خو یو څوک د مولوي، مولانا او عالم په ویلو او فهمولو کي تلوار ونه کړي، که د هغه ښکاره خطاء یا ګناه ویني، نو دغه عمل دي خامخا بد وګڼي، مګر هغه ته دي بد نه وایي ځکه کیدای سي، هغه د یوه سببه معذوره وي، که چیري پوره تحقیق وسي، نو د اسلام دین ته به هیڅ تاوان ونه رسیږي او اصلاحات به هم راسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درواغ ویل یا د درواغو قسم اخیستل

حضرت ابوبکر صدیق (رضی الله عنه) فرمایي: یو ورځ حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د خطبي لپاره ودریدی، نو ویې ژړل بیا یې وفرمایل: د درواغ ویلو څخه ځان وساتی، ولي چي درواغ او بد کاري سره یو ځای دي او دا دواړه به په دوږخ کي وي. ابن ماجه، نسائي، في الیوم والیلة تخریج الاحیاء

د یو بل حدیث شریف ارشاد دی: درواغ ویل رزق کموي.ابوالشیخ ابو هریرة اسناده ضعیف، تخریج الاحیاء

د حدیث شریف ارشاد دی: بربادي ده د هغه سړي لپاره چي د خلګو د خندولو لپاره درواغ وایي، بربادي ده د هغه لپاره، بربادي د هغه لپاره. ابو داود، ترمذي، وحسنه النسائي في الکبري تخریج الحیاء

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) فرمایي: ما خوب ولیدی (د انبیاؤو خوب هم د وحي په حکم کي دی) چي یو سړی ما ته راغلی او را ته ویې ویل: راځه زه ورسره ولاړم، یو سړی ولاړ دی او یو سړی ناست دی د ولاړ سړي په لاس کي د اوسپني یو لور دی، چي هغه یې د ناست سړي په خوله ننه باسي، بیا یې را کاږي تر دې چي تر غاړي ورسیږي بیا یې راوباسي او د خولي وخوا ته یې ور دننه کړي، بیا یې را وکاږي چي په دې سره به دا زامه تولړه ځیري کیږي او هغه لومړی زامه خپل اصلي حالت راسي، بیا هغه لور ور واچوي او ځیري یې کړي، رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) فرمایي: د خپل ملګري څخه مي پوښتنه وکړه: دا څه پیښه ده؟ هغه را ته وفرمایل: دا سړی درواغ ویوونکی دی، په قبر کي عذاب ورکول کیږي او دغه شان به تر قیامته عذاب ورکول کیږي. بخاري في حدیث طویل عن سمره بن جندب، تخریج الاحیاء

عبدالله بن جراد (رضی الله عنه) فرمایي:- ما د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) څخه پوښتنه وکړه: آیا دا امکان لري چي مومن دي زنا وکړي؟ رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: هو! کله داسي کیدلای سي، بیا ما پوښتنه وکړه: آیا مؤمن درواغ ویلای سي؟ رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: نه بیا یې دغه آیت تلاوت کړ: (اِنَّمَا یَفْتَرِی الْکَذِبَ الَّذِیْنَ لَایُؤْمِنُوْنَ بِاٰیٰتِ اللّٰهِ ج). ژباړه: بیشکه! همدا خبره ده چي تړي درواغ هغه کسان چي نه راړوي ایمان په آیتونو د الله (چي قرآن دی).

(سورت النحل ـ آیت ۱۰۵)

حضرت عبدالله بن عامر (رضی الله عنه) فرمایي:- حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) یوه ورځ زموږ کور ته تشریف راوړ، زه کوچني وم، لوبو ته ولاړم، مور مي را ته وویل: ای عبدالله! موږ تا ته یو شی درکوو، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وویل: ستاسو د څه شي ورکولو اراده وه؟ مور مي وویل: خرما رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: که دي خرما نه وای ورکړې، نو ستا په عمال نامه کي به د درواغو ویلو ګناه لیکل کیدله. ابو داود، تخریج الاحیاء

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت ملا علي قاري (رحمه الله علیه) د غیر الله د قسم اخیستلو د منع دا حکمت بیان کړی دی، چي په یو چا سره قسم اخیستل دا د هغه د عظمت او لویي غوښتنه کوي، حقیقي عظمت او لوئي د الله (جل جلاله) خاصه ده، نو ځکه هیڅ مخلوق و دې مقام ته نه سي رسیدلای. مرقاة المصابح

کفري لفظ:- ځیني خلګ بیا وایي: الله (جل جلاله) ورکړي ده رسول الله (صلی الله علیه وسلم) دي یې ځیني واخلي، دا خبره کول ناروا، حرامه او د کفر کلمه ده، ددې مطلب دا سو چي الله سبحانه وتعالی یو چا ته نعمت ورکړی دی، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) دي ځیني واخلي یعني د پیغمبرانو (علیهم السلام) طاقت تر الله سبحانه وتعالی زیات دی، دا د کفر عقیده ده.

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) سره د ټولو فضایلو او صیفتونو چي سردار د ټولو انبیاؤو دی، قرآن کریم پر را نازل سوی دی، سید الاولین والاخرین دی، دا ټول کاینات د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د رویه پیدا سوي دي، تر ټولو مخلوقاتو افضل دی، الله (جل جلاله) ته مقرب دی، مګر بیا هم د الله سبحانه وتعالی یو کامل بنده او مخلوق دی، هغه په خپله شپه او ورځ ټول مشکلات او د ستونزو په اړه د الله سبحانه وتعالی څخه د خلاصون لاري غوښتلې، نو د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) طاقت تر الله سبحانه وتعالی غټ ګڼل، دا د کفر عقیده ده.

دوهمه خبره دا ده چي یو بنده ته نعمت ورکول یا ځیني اخیستل، مرګ او ژوند، رزق او مسکنت، ښادي او غم دا ټول ورکول یا ځیني اخیستل د الله سبحانه وتعالی په قبضه او قدرت کي دي، د هیڅ مخلوق په دې کي هیڅ ګډون نسته، هر څه چي په دنیا کي پیښیږي د هغه واحد لاشریک د ذات په اراده سره کیږي، رازق، مالک او خالق د ټولو کائناتو یوازي الله سبحانه وتعالی‌دی، د هیڅ نبي یا ولي په دې کي څه اختیار نسته ټول انبیاء، اولیاء او مقرب بنده ګان د الله سبحانه وتعالی عبادت او اطاعت کوي، د الله سبحانه وتعالی د ذات څخه خپل حاجات، ضروریات، مشکلات غوښتني حلول وغواړی، او ټول اُمت ته درس دی چي هیڅ کوم مخلوق د الله سبحانه وتعالی سره شریک نه کړی، نه په صفاتو کي، نه هم په اسماؤو او نومونو کي.

درواغ نه بلکي تعریض جائز دی: کله کله انسان د خپل حق د حصلولو لپاره و دې ته اړ سي چي درواغ ووایي، د درواغ ویلو څخه پرته خپل حق لاس ته نه سي را وړلای، په داسي صورت کي ښکاره درواغ ویل جائز نه دي، بلکي د ضرورت پر مهال تعریض جائز دی، یعني داسي خبره کولای سي، چي په ظاهره کي د حقیقت خلاف وي، مګر ددې څخه مطلب اخیستلای سي.

په ۱۸۵۷م کال کي کله چي مجاهدینو د انګریزانو په مقابل کي ماته وخوړله، نو د مجاهدینو مشر مولانا محمد قاسم ناناتوي (رحمه الله علیه) څخه یو انګریز پوښتنه وکړه: مولانا قاسم چیري دی؟ دی په خپله یو څو ګامه د شاوخوا ته ستون سوو، او ویې ویل: اوس خو دلته وو، انګریز افسر ته یې مغالطه ورکړه چي هغه دلته وو، تا نه ولیدی حال دا چي دی په خپله مولانا محمد قاسم ناناتوي (رحمه الله علیه) وو، درواغ یې هم نه وویل او دښمن یې هم خطاء ایستي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د احادیثو په ذکر سوو روایاتو کي څومره سخت عذاب ټاکل سوی دی، د درواغ ویوونکي لپاره او دغه ګناه یئ د اسلام او ایمان خلاف ګڼلې ده، متاسفانه چي ډیر مسلمانان په اخته دي، ددې ناوړي ګناه بدوالی د خلګو په زړو کي دومره ځای نیولی دی، چي درواغ ویل ورته هیڅ ګناه نه معلومیږي او بیا یې په فخر سره بیانوي، او دا هم وایي ما فلانکي کس ته درواغ وویل او هغه مي دوکه کړی، د حدیث څخه دا هم معلومه سوه، چي په خبرو اترو کي د کوچنیانو د ساتیري لپاره که دي د حقیقت خلاف خبره وکړه دا هم ګناه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مسجد شریف بې احترامي کول

د حضرت ابو هریره (رضي الله عنه) څخه روایت دی:- رسول الله (صلی الله علیه وسلم) فرمایي: ښه د ښارونو الله (جل جلاله) ته مسجدونه دي او مبغوض د ښارونو الله (جل جلاله) ته بازارونه دي. مسلم

د حضرت عائشه (رضي الله عنها) څخه روایت دی: حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د کورونو سره د مسجد په جوړولو سره آمر کړی دی او دا چي مسجدونه پاک، صفا او خوشبویه به وي. ابو داود، ترمذي

پورتني احادیث د مسجد په عزت، احترام او ددې په عالی مقام یعني صفایي دلالت کوي، مساجد خاص او خاص د الله (جل جلاله) د عبادت، لمونځ، تلاوت او د الله (جل جلاله) د ذکر لپاره جوړ سوي دي، له همدې کبله پر هر مسلمان لازمه ده، چي د مسجد په پاک ساتلو او خوشبویه کول کي خپل تر خپله وسه کار وکړي او ځان ځیني ونه سپموي.

د مسجد صفایي او پاک ساتل یوازي د مسجد د امام او طالب کار نه دی، بلکي پر ټولو مسلمانانو باندي لازمه ده، پر دې سربیره د محل خلګو ته په کار ده چي د مسجد د صفایي او پاک ساتلو لپاره یو خادم ورته وټاکي، هغه ته یو څه میاشتنۍ تنخوا ورکړي، د صفایي کار یوازي په امام او طالب باندي کول د دین بې قدري او د جهالت علامه ده.

په مسجد کي د دنیا په هکله خبري کول: په ډېرو احادیث کي ددې کار څخه منع راغلې ده. په یو حدیث کي راغلي دي: په مسجد کي د دنیا خبري کول، د سړي ښه عملونه داسي خوري لکه اور چي لرګي سوځي. که کومه ضروري خبره ناڅاپه کول غواړي، نو د مسجد څخه باید دباندي ووځي، خپل مشکل دي حل کړي، وروسته دي مسجد ته د لمانځه لپاره داخل سي، په مسجد کي د دنیا خبري کوونکي ته د آخرت سخت عذاب کتوونکی دی، په اوس وخت کي د خلګو دا عادت ګرځیدلی دی، چي د دنیا د کارونو او خبرو لپاره یې مسجد د غونډو تالار ګرځولی وي، در حالي چي مسجد یوازي او یوازي د الله (جل جلاله) د عبادت ځای دی.

په مسجد کي دنیوي عمل کول حرام دی: لکه څنګه چي مسجد یوازي او یوازي د الله (جل جلاله) د عبادت لپاره جوړ سوی دی، له دې کبله شریعت په مسجد کي دنیوي معامله په سختي سره منع کړې ده.

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایي: کله چي د یو سړي څخه دا واوری چي هغه په مسجد کي د ورک سوي شي اعلان کوي، نو ورته وو اياست چي الله (جل جلاله) دي یې نه در پیدا کوي، ځکه یقیناً مسجدونه ددې لپاره نه دي جوړ سوي. مسلم

د یو بل حدیث شریف ارشاد دي: چي کله یو سړی ومسجد ته راسي او دنیوي خبري وکړي، ملکه ورته ووایي: ېته خوله سه ای د الله (جل جلاله) ولي! که یې نوري خبري وکړې، نو ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وايي: پټه خوله سه ای د الله (جل جلاله) مبغوضه! که يې نوري خبري وکړې، نو ورته وايي: پټه خوله سه پر تا دي د الله (جل جلاله) لعنت وي. کتاب المدخل

په فتاوي هنديه کي راغلي دي: د معتکف څخه ماسيوا بل چا ته په مسجد کي خوب او خوراک کول مکروه دي. فتاوي هنديه

په ځينو سيمو کي د ورک سوو کوچنيانو اعلان په مسجد کي کوي، دا يو دنيوي عمل دی، ددې عمل کول په مسجد کي سخت حرام دی، ددې لپاره رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ښيراء کړې ده، چي الله (جل جلاله) دي يې نه در پيدا کوي، دغه ښيراء د دغه د ناروااتوب لپاره کافي ده.

همداسي په ځينو نورو سيمو کي بيا ډير خلګ د تعزيت يا فاتحي لپاره په مسجد کي سره راټوليږي، دننه په مسجد کي دنيوي خبري، غيبتونه، يو پر بل بهتان، فسق او فجور کوي، او دا کارونه عادتاً کوي هيڅ باک هم نه په کوي، ځيني خو لا نسوار هم هلته کوي، چي په دې سره نو د مسجد سخته بې احترامي کيږي، که چيري د فاتحي لپاره د مسجد څخه دباندي يو ځای جوړ کړل سي، نو دا به يو ښه کار وي، ځکه چي مسجد يوازي د الله (جل جلاله) عبادت ځای دی، د ضرورت پر اساس کي په مسجد د فاتحې مراسم تر سره سي، په مسجد کي د دنيا خبري او د بي ځايه مجلسونو څخه ډډه وسي، او د مسجد احترام وسي بيا نو کوم مشکل نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمانځه ته په صحيح ډول توجه نه کول

د حديث شريف ارشاد دی: کوم سړی چي صف بشپړ کړي، الله سبحانه وتعالی هغه د ځان سره يو ځای کوي، او څوک چي د صف په مينځ کي خاليګاه راولي، يعني په صف کي خالي ځای پريږدي الله سبحانه وتعالی به ور سره اړيکه پرې کړي. قال الحاکم صحيح علی شرط مسلم، زواجر

د صف د بشپړ کولو مطلب دا دی، چي په مينځ کي يې خالي ځای پاته نه سي، او قطع کول يعني پرې کول ددې ضد دی، يعني په مينځ کي ځای پريښوول.

د حديث شريف ارشاد دی: خپل صفونه سم او برابر کړی، او که داسي ونه کړی، الله سبحانه وتعالی به ستاسي مخونه وګرځوي. په ځينو رواياتو کي راغلي دي: ستاسي په زړونو کي به اختلاف پيدا سي. بخاري، مسلم، زواجر

په صف کي يو ځای دريدل او صف سمول، د اُمت د علماؤو په اتفاق سره واجب دی، ددې خلاف عمل کول سخته ګناه ده او د ذکر سوو احاديثو د سزاو لايق ګڼل کيږي. عموماً خلګ په منځ کي خالي ځای پريږدي، په مخکي کي ځای وي، خو دی د شاه په صف کي ودريږي او په دريدلو کي هم شاه يا مخ ته ودريږي.

مسئله: د هر لمونځ کوونکي بجلکي د بل لمونځ کوونکي د بجلکو سره به برابري وي، پنډۍ او پنجې که شاه او مخته وي کومه خبره نه ده، مګر بجلکي سره برابرول ضروري دي، په دې کي بي پرواهي کول لويه ګناه ده.

په لمانځه کي راسته او چپه خواو ته د سترګو په کونجو سره کتل:- د حديث شريف ارشاد دی: الله سبحانه وتعالی وه خپل بنده ته چي هغه په لمانځه کي وي برابر متوجه وي، خو کله چي بنده مخ واړوي، نو د الله سبحانه وتعالی هم توجه ځيني واوړي. احمد، ابو داود، نسائي وغيره

د حديث شريف ارشاد دی: ای عزيزه! په لمانځه کي راسته او چپه خواوو ته د کتلو څخه ځان وساته، ځکه په لمانځه کي يوې خوا او بلي خواته کتل هلاکت دی. ترمذي، وحسنه

د امام د مخه سجدي يا رکوع ته تلل:- د حديث شريف ارشاد دی: آيا ستاسي څخه څوک ددې خبري څخه نه بيريږي، چي هغه په رکوع او سجده کي د امام د مخه سر را پورته کړي، نو الله سبحانه وتعالی به د هغه سر د خره د سر غوندي کړي، يا به د هغه شکل او صورت د خره د شکل په شان کړي. بخاري، مسلم

په اوسني عصر کي ډير خلګ په دې کبيره ګناه اخته دي او هيڅ فکر هم نه کوي، چي ددې عمل عواقيب به څه شي وي او دا کار چي زه يې کوم ښه دی که بد بيخي په بي پرواهي کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اخته وي، او که يو څوک د نصيحت پر ډول ورته ووايي: دا عمل ښه کار نه دی، نو دی په جواب کي ورته ووايي: ته دي خپل لمونځ سم که او ته خو ملا نه يې چي ما ته نصيحت کوې.

د جمعي په ورځ په مسجد کي د خلګو پر اوږو اوښتل:- د حديث شريف ارشاد دی: کوم سړي چي د جمعي په ورځ د خلګو پر اوږو اوړي او مخته ځي ګواکي پر يوه پل باندي دوږخ ته ورسيدی. ترمذي، ابن ماجه، زواجر

رسول الله (صلی الله عليه وسلم) د جمعي په ورځ خطبه لوستله يو سړی د خلګو پر اوږو اوښتی مخته تلی، رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ورته وفرمايل: کښينه تا خلګ په تکليف کړل. احمد، ابوداود، نسايي

د يو بل حديث ارشاد دی: زه ګورم ته وخلګو ته تکليف ورکوي، او چا چي يوه مسلمان ته تکليف ورسوی، هغه ګواکي و ما ته يې تکليف ورسوی او چا چي ما ته تکليف ورسوی، هغه الله سبحانه وتعالی ته تکليف ورسوی. الطبراني في الصغيرو الاوسط

په ځينو رواياتو کي راغلي دي: که چا د خلګو پر اوږو ګامونه واړول د هغه د جمعي لمونځ د ماپښين لمونځ سو، يعني د جمعي د لمانځه فضليت او ثواب يې باطل سو.

فکر وکړی! چي په دې عمل کولو باندي په حديث کي څونده سخت عذاب راغلی دی، مګر ډير مسلمانان په دې ګناه اخته دي او هيڅ توجه نه کوي، ددې عمل په هکله که چيري د مخ په صفونو کي ځای نه وي، نو شاته يا هم د بوټونو په ځای کي دريدل هم ځان ته درجې لري.

په لمانځه کي په کالو بازی کول: د کالو د استعمال چي کومه طريقه عامه ده، ددې څخه خلاف استعمالول، مثلاً: قميص پر سر باندي اچول، يا پټو او دسمال په سر باندي اچول، يا دواړه طرفه ايله پريښوول، چي دې ته بيا په فقهي اصطلاح کي سدل وايي. دا عمل کول په لمانځه کي ناروا او ګناه ده، همداسي که ييږد کالو کومه برخه په وار وار اړول يا د بدن يوې برخي ته بي ضرورته په وار وار سره حرکت ورکول، په پزه يا غوږ کي بي ضرورته ګوته وهل او دا سي نور دا عمال عبث عمال دی، په لمانځه کي ناروا او ګناه ده.

سدل مکروه دی:- علامه ابن عابدين شامي (رحمه الله عليه) د کراهيت په باب کي فرمايلي دي: ددې د کراهيت درې (۳) وجهي دي:- ۱: د اهل کتابو سره مشابهت. ۲: د عورت د لوڅوالي خطر او دا په هغه صورت کي چي کالي په سر باندي وزړول سي او پټو يا پرتوګ يې نه وي. ۳: غيري عادي اغوستل کوم چي په عادت کي دغه ډول نه اغوستل کيږي. مثلاً: پټو يې پر ځان نه وي پيچلی، بلکي پر اوږه يې زړولی وي، يا يې چپنه اغوستې وي، خو لستوني يې ايله پرې ايښي وي په لاس يې نه وي اغوستي. په لمانځه کي داسي عمل کول مکروه دی، د لمانځه څخه بهر کوم باک نه لري. په حواله د احسن الفتاوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرته د کوم ضرورته یو وار لاس پورته کول بدن ګرول هم مکروه تحریمي دی، که کوم داسي ضرورت وي چي پرته د بدن د ګرولو څخه په لمانځه کي اطمینان نه سي راتلای، نو یو وار یا دوه واره بیله کراهیته جائز دي، د درېِ (۳) واره (سبحان ربي الاعلی) ویلو د وخت په اندازه درېِ (۳) واره د ضرورت له کبله ځان ګرول هم مفسد دي او دا بیا هلته چي په هر صورت کي لاس پورته کړي، که یو ځل لاس پورته کړي او که دري (۳) واره ځان وګروي دا لمونځ نه فاسدوي، عموماً خلګ پرته د کوم ضرورته په لمانځه کي لاسونه پورته کوي، خپل لمونځونه فاسد او برباد کړي، ډیر احتیاط په کار دی. رد المختار، احسن الفتاوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تول او ترازو کې کمي کول

الله سبحانه وتعال په قرآن کریم فرمايي: (وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِيْنَ). ژباړه: هلاکت دی د کم ورکوونکي (پیماني لره). (سورت المطففین ـ آیت ۱)

دا آیت ددې ګناه سختي او عذاب بیانوي، په تول او ترازو کې کمي کول سخته کبیره ګناه ده.

حضرت عبدالله بن عمر (رضی الله عنهم) فرمايي: یو ورځ رسول الله (صلی الله علیه وسلم) موږ ته تشریف راوړ او ویې فرمایل: پنځه (۵) خصلتونه داسي دي، کله چي تاسي په هغو کي بوخت سی، نو د هغو ناوړي نتیجي به په لاندي صورتونو کي ومومی، او زه د الله عزوجل څخه پناه غواړم چي تاسي په کښي بوخت سي:- ۱: کله چي په یو قوم کي فحاشي او بي حیایي خپره سي، نو ددې امله پر هغوی باندي لعنت او غضب کیږي، چي په نتیجه کي به هغوی کي طاعون او داسي ناروغۍ خپرې سي، چي د هغوی مشرانو به نه اوریدلي وي او نه به یې هم لیدلي وي. ۲: کله چي یو قوم په تول او ترازو کي کمي وکړي، نو پر هغوی باندي د وچکالي او ګراني عذاب راځي، که باران وي او که نه وي همدا ډول د خلګو غوښتني، پور او داسي نور ډیریږي واکدارن به یې ظلم ورباندي کوي. ۳: کله چي یو قوم په زکات ورکولو کي کوتاهي کوي، نو بارانونه پر وخت نه کیږي، که څاروي نه وای، نو هیڅکله به بارانونه ورباندي نه وای سوي. ۴: کله چي یو قوم د الله (جل جلاله) او د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وعدې ماتوي، نو الله (جل جلاله) به د نورو قومونو څخه دښمنان ورباندي مسلطه کوي، چي د هغوی مالونه به په ناجائزه طریقه سره واخلي. ۵: کله چي مسلمان حاکمان او واکداران، قرآني حکمونه او قوانین نه نافذ وي، نو د مسلمانانو په خپل مینځ کي اختلاف او جنګ پیلیږي. ابن ماجه، البزار، البیهقي، الحاکم، مسلم زواجر

حضرت عبدالله (رضی الله عنه) چي به کله بازار ته تشریف یوړی، نو دوکاندارنو ته به ودریدی او ویل به یې چي په تول ترازو کي د الله (جل جلاله) څخه وبیریږی، ځکه چي د قیامت په ورځ (مطففین) یعني په تول او ترازو کي کمي کوونکی داسي درول کیږي، چي د سختي د امله د خلګو خولي به د دریاب په شان به بهیږي او دا به د غوږنو تر نیمایي برخي پوري به ورسیږي.

یادونه: که د حدیث شریف الفاظو ته په غور او ځیر سره وګوری، نو د رسل الله (صلی الله علیه وسلم) د پیشبیني او رښتیاوالی به په سترګو ووینی.

یو د سلفو مخکني علماؤو څخه بیان کړي یې دي: زه د یو ناروغ پوښتني ته ورغلم، هغه ته مي د شهادت د کلمي تلقین وکړ، هغه څه ویل غوښتل خو ژبې یې حرکت نه کوی، څه وخت ورسته په هوښ کي راغلی، نو مي ځیني وپوښتل: کله چي ما د کلمي تلقین درته کوی، تا ولي نه ویله؟ هغه را ته وویل: وروه! د ترازو د لاس ستن زما پر ژبه پرته وه، د هغه له کبله ما کلمه نه سوای ویلای، ما ورته وویل: یا الله خیر! آیا تا په ترازو کي کمي کول؟ هغه وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسم په الله! هیڅکله نه. هو! دا ډیره ښنیدله چي ما تر ډیره وخته پوري خپل ترازو نه برابروی، په دې کي به څه توپیر کیدی.

په اوسني عصر کي په مسلمانانو کي دا پنځه (۵) رقمه خصلتونه عام او خپاره سوي دي، نو ددې ناوړه کار کومي نتیجي چي په حدیث کي ذکري سوي دي، هغه هم خپري سوي دي او دا هغه غمونه دي چي پر مسلمانانو باندي یې مځکه تنګه کړې ده، مګر د افسوس ځای دی چي د حدیث شریف په داسي روښانه ارشاداتو باندي ولي زموږ سترګي نه خلاصیږي؟ او دا اوسني غمونو د لیري کولو لپاره د زماني عقلان ډول ډول تدبیرونه نیسي، مګر ددې اصلي اسباب او علتونه په حدیث کي بیان سوي دي، د هغه ختمیدو ته هیڅ څوک پاملرنه نه کوي. د هغو خصلتونو څخه یو هم د همدي موضوع عنوان دی یعني په تول ترازو کي کمي کول په دې کي دا نه دي بیان سوي، چي کوم خاص اندازه دي د ځان لپاره راوګرځول سي، بلکي مقصد لږ توپیر لکه: یو ګرام، لس ګرامه، یا د ګز شپاړسمه (۱۶) برخه وي ددې حکم همدغه دی.

له دې وجهي څخه په قرآن کریم کي دغه شان عمل کوونکو ته (مطففین) ویل سوي او شمیرل سوي دي، (طفف) یعني د لږ شي لپاره خیانت کوونکی، کوم تاجر چي په تول کي توله ورځ کمي کوي، کیدای سي په توله ورځ کي نیم سر، پاؤ، نیم ګز، یا څه کم راوګرځوي، دا په هره سودا کي په یوه لویه سخته کبیره ګناه باندي بدلیږي او دغه کس په اخته کیږي.

د مخکنیو علماء کرامو د داسي کسانو په شان کي ارشاد دی: د بربادي سره بربادي ده، د هغو خلګو لپاره چي د یوې داني په بدل کي د جنت نعمتونه قربان کړي او ځان د دوږخ د هغه درد ناکه عذاب لایق وګرځوي، کوم چي په هغه کي غرونه ویلي کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تصویر جوړول حرام دی

حنفي فقهاؤو او علماؤو فرمايلي دي: د روح لرونکي تصوير جوړول سخت حرام دی، او د کبائرو ګناهونو څخه دی، که څه د ذلت او اهانت لپاره جوړ سوی وي، یا د یو بل هدف لپاره وي، په هر حال حرام دی، ځکه چي په دې کي د الله سبحانه وتعالی د صفت تخليق مقابله ده، که څه هم هغه تصوير پر ټوکر، فرش، دينار، درهم، پيسو، ديوال یا لوښي باندي وي، هو! پر کوم شي چي تصوير نه وي، لکه: درخته او داسي نور... څه چي تصور نه وي نو داسي څه حرام نه دي.

د حرمت په دې حکم کي صورت والا او بې صورته فقط نقش تصويرونه برابر دي، دا خبره امام مالک، ثوري، امام ابوحنيفه (رحمة الله عليهم) او د علماؤو جماعت بيان کړې ده.

علامه مرادوي حنبلي (رحمه الله عليه) فرمايي: د روح لرونکي شي تصوير جوړول حرام دی، د درختي او نورو شيانو تصوير جوړول کوم چي د روح لرونکي شي مشابه نه وي د صحيح مذهب مطابق حرام نه دی. الانصاف

د احکامو خلاصه: د قرآن کريم، احاديثو او د فقهي د کتابونو څخه لاندي احکام ثابيتيږي، د روح لرونکي شي تصوير جوړول سخت حرام او ګناه يې کبيره ده. تصوير که هر ډول وي، که غټ وي که کوچنی وي، پر ټوکر او که پر کاغذ جوړ سي او که پر ديوال باندي وي، که په قلم جوړ سوی وي او يا هم په کامره باندي اخيستل سوی وي. همداسي تصوير په مطبعه کي چاپول، په ماشين يا قالب کي اچول هم ناروا دي، د تصوير خرڅول او رانيول حرام دي، په دې سره کتل سوې پيسه حرامه او د ګټي وړ نه ده.

په هغه وخت کي چي د تصوير خرڅول او رانيول دي مقصد نه وي او ستا مقصد نور څه رانيول وي، لکه: کالي، کتابونه يا ځيني نور شيان او پر هغه باندي تصوير وي، ددې شي تجارت جائز دی، مګر پر خريدار لازمه ده چي د شي د رانيولو سره تصوير ضايع کړي.

تصوير ته قصداً کتل نورو ته ورښکاره کول او د ځان سره ساتل يا هم ايښوول جائز نه دی، د ټليفون، ټلويزون او داسي نورو... شيانو ته ورته فحش او بې حياء تصويرونو ته کتل، يو او بل ته ښکاره کول حرام او کبيره ګناه ده. دا حکم د اخبارونو، رسالو، مکاتيبو او پوهنتونو د کتابونو د تصويرونو لپاره هم دی، د جائز مضمونونو لوستل جائز مګر تصويرونو ته يې کتل ناجائز دي. احسن الفتاوی

ځينو کسانو د بزرګانو، عالمانو، مجاهدينو، قهرمانانو او دوستانو تصويرونه په کور، دفتر، دوکان، او يا هم نورو ځايو کي ځړولي وي، يا يې په البم کي ايښي وي، دا عمل د اسلامي شريعت د نظره حرام او ناروا دی، همداسي تصويرونه متبرک ګڼل د کفر خطر ور سره سته،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر مسلمان ته په کار ده چي ددې حرام عمل څخه ځان او نور مسلمانان وساتي، او ټول تصویرونه وسوځي، که دا ښه او رواه عمل وای، نو معززو اصحابانو به نعوذ بالله د سید الانبیاء حضرت محمد (صلی الله علیم وسلم) تصویر به جوړ کړي وای، د ځان سره به یې ساتلی وای، مګر خپله رسول الله (صلی الله علیم وسلم) د تصویر جوړولو څخه منع کړې ده، ځکه چي دا د الله (جل جلاله) د تخلیق سره مشابهت او شرک دی، ځکه نو شرعاً دا عمل حرام دی.

مسئله: تصویر که په قلم سره لیکل سوی وي، یا په مطبعه کي چاپ سوی وي، یا په کامره سره اخیستل سوی وي، د ټولو حکم یو دی یعني حرام دی.

د تصویرونو مخه نیول یا د منځ وړل: د احسن الفتاوی فقه العصر علامه مفتي رشید احمد الدهیانوي (رحمة الله علیه) فرمایي: په دې کي دا قبائح دي:

۱: په دې عمل سره د تصاویرو صنعت ته ترقي ورکول کیږي، کوم چي په اجماع سره حرام دی.

۲: پر فرش یا نورو ذلیلو شیانو کي د تصویرونو په استعمال سره د عامو خلګو د ګمراهي او د کبائرو ګناهونو د کولو ذریعه ده، ځکه چي عوام ددې څخه مطلقاً پر اباحت باندي استدلال کوي، عوام په مهانه یعني کوم چي د ذلت په ځای کي استعمالیږي او غیر مهانه یعني کوم چي د ذلت په ځای کي نه استعمالیږي، کوم فرق نه سي کولای.

۳: که پر فرش باندي تصویر وي، هلته هم ملائیکي نه راځي، په دې صورت کي که څه هم د ملائیکو امتناع مختلف فیه دي، مګر د ذکر سوو وجوهاتو له مخي امتناع راجع معلومیږي.

د امتناع تر دې هم غټ دلیل دا دی، چي د یو معکون عمل د معمول بقاء یعني پاته کول بلکي افتتناء یعني حفاظت دی، خلګ یې د اهانت په نیت نه ږدي، بلکي د شوق لپاره یې ږدي، د مذکوره قبائحو په صورت کي هم د لمانځه کراهت او رګراځول واجب تقاضا کوي.

مسئله: د روح لرونکي شي تصویر اخیستل یا په بل چا اخیستل د تصویر دواړه عملونه ناروا او حرام دي، هو! که یو داسي هیواد ته د تللو اړتیا وي، چیري چي د ورتګ لپاره د تصویر اخیستلو سره پاسپورټ لاسته راوړل ضروري وي، نو د ضرورت په اساس سره جائز دی، مګر د سیاحت یا تفریح لپاره جائز نه دی.

یادونه: ددې مسئلې په اړه مکمل بحث چي په کښي د قرآن کریم، حدیث د عقلي او نقلي شبهاتو د جوابونو سره اړونده فقهي مسئلې په تفصیل سره د احقر په رساله کي التصویر الاحکام التصویر کي بیان سوي دي کتلای سی.

په اوسني عصر کي چي بیلا بیلو هیوادنو ته د تګ لپاره پر پاسپورټ باندي تصویر لګول ضروري ګڼل سوي دي، همداسي د یو هیواد په دننه کي د تذکرې یا نورو کارډونو لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

تصویر پر لګول ضروري دي، دغه ګناه د حکومتونو په غاړه باندي ده، لکه څرنګه چي مسلمانان یي دې ته مجبوره کړي دي، احتیاطاً استغفار ویل په کار دي چي وویل سي.

د حدیث شریف ارشاد دی: د رحمت ملائیکي وهغه کور ته نه ننوځي، په کوم کور کي چي د روح لرونکي شي تصویر یا سپی وي. الصاح الستة

په اوسني عصر کي دغه ګناه دومره ډیره سوې ده، چي د نړۍ هیڅ ساحه یا ځای به ځیني پاته نه وي، ددې ګناه څخه پرهیز کوونکی یعني ځان ساتوونکي ته د ژوند په هره برخه کي ستونزي دي، د سر د رخچیني څخه نیولې بیا د پښو تر بوټونو پوري، کوم شیان چي په بازار کي دي د تصویر څخه خالي پیدا کیدل یې ستونزمن سوي دي.

د استعمال کورني شیان: لکه لوښي، د کالو ګنډلو ماشین، د دواوو دبلیان، بوتلان او داسي نور.. یا هم اخبارونه او رسالې تر دې پوري چي مذهبي او اصلاحي کتابونه هم ددې لویي ګناه څخه خالي پاته نه دي او نه سوه. د تجارانو، دوکاندارنو او د هر خرڅونکي څخه دا غوښتنه کوو، چي ددې شیانو د خرڅولو څخه ځان وساتي او په خاص ډول رانیونکي دي هم ځان ځیني وساتي.

سوداګر کولای سي تصویر ختم کړي، د هیواد سوداګر په دې کي ډیر مهم رول لوبولای سي، هر سوداګر چي بهرني تجارتي مالونه هیواد ته راوارده وي، نو د کمپنۍ او کارخانې د مالک سره د روح لرونکي شي د تصویر ختمولو خبره دي ورسره وکړي، هغه دا خبره ورسره مني یا هم خوښوي، ځکه چي د هغه مقصد خپل مالونه خرڅول په زیاته اندازه سره دي، فقط ټینګ عزم، صفا نیت او دیني غیرت ته اړتیا ده، دا د مسلمان صفات دي، متاسفانه ځیني تجاران او د کارخانو مشران ښه پر دین برابر خلګ یې، مګر بیا هم ددې عمل څخه ځان نه ساتي او نور خلګ هم په دې ګناه کي د ځان سره اخته کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله (جل جلاله) د نامه څخه ماسیوا په بل څه قسم اخیستل

کوم څوک چي د غیر الله سوګند یعني قسم واخلي هغه د کفر او شرک عمل وکړ. ترمذي شریف

الله (جل جلا له) ددې څخه منع کوي چي تاسي د خپل پلار یا زوی قسم واخلی. رواه السنة، جمع الفواید

کوم چا چي سوګند واخیستی که فلانی خبره داسي نه وي، نو زه د اسلام څخه وتلی یم، که هغه درواغ ویلي وي، نو دغه سي ده، څرنګه چي هغه ویلي دي، یعني د اسلام څخه وتلی دی او که رښتني وي، بیا هم د اسلام وه لوري ته سم سالم نه راګرځي. نسائي، ابو داود

د حدیث د ظاهري الفاظو څخه داسي معلومیږي چي د دغو ګناهونو کوونکی کافر کیږي، خو علماؤو د نورو روایتونو په رڼا کي ددې څخه دغه مطلب اخیستی دی، چي دا سړی وکفر ته نږدي کیږي، مګر د کفر فتوای نه باندي کیږي او د کفارو غوندي چلند به نه ورسره کیږي.

د حضرت عبدالله بن عمر (رضی الله عنهم) څخه روایت دی:- رسول الله (صلی الله علیه وسلم) فرمایي: قریشو به په خپلو پلرونو سره قسم اخیستل، نو تاسي په خپلو پلرونو سره قسم مه اخلی.

د فقه د معروف کتاب الدرالمختار او د فتوای معتمد فتاوای شامیة د پورتنیو عبارتونو خلاصه دا ده: قسم فقط د الله سبحانه وتعالی په نومونو او د هغه په صفاتو سره منعقد کیږي، د الله سبحانه وتعالی څخه ماسیوا په نبي او کعبه سره قسم نه منعقد کیږي، بلکي داسي څه ویل یا کول حرام او ګناه ده، قرآن کریم څرنګه چي د الله سبحانه وتعالی کلام دی او قسم په دې سره مشهور او متعارف دی، نو ځکه منعقد کیږي.

قسم نه اخیستل ښه کار دی: مسلمانانو ته د مقدس شریعت دا ښوونه ده، چي پر هره خبره باندي قسم وانه خلی، په کومه خبره کي چي تاکید مقصد وي، هغه باید په بل تعبیر سره ادا کړل سي، سوګند وانه خیستل سي او که د کوم چا عادت وي هغه دي دا عادت پریږدي.

لکه علامه ابن عابدین شامي (رحمة الله علیه) چي فرمایي: په الله سبحانه تعالی سره قسم اخیستل مکروه نه دي، مګر لږول یې تر ډیرو غوره دي. الدرالمختار

که د یوې مجبوري د وجهي د قسم اخیستلو ضرورت پیښ سي، نو به فقط او فقط په الله (جل جلاله) سره قسم یادوي، د الله سبحانه وتعالی د نامه څخه ماسیوا په بل چا سره به قسم نه یادوي.

د عبدالله ابن عمر (رضی الله عنهم) څخه روایت دی:- رسول الله (صلی الله علیه وسلم) فرمایي: خبردار که څوک قسم اخلي، نو هغه دي په الله سره قسم واخلي. بخاري شریف

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې ګټې خبرې او عمل کول

انسان چې څومره خبرې یا عمل کوي ظاهراً پر درې (۳) ډوله وي:- ۱: ګټور عمل یا خبرې کول چې د دین او دنیا کومه ګټه په کښې کې وي. ۲: تاواني عمل یا خبرې کول چې د دین او دنیا کوم تاوان په کښې کې وي. ۳: نه ګټور نه تاواني عمل یا خبرې کول چې نه ګټه په کښې کې وي او نه تاوان په کښې کې وي.

دا دریم (۳) ډول یې په حدیث کې د (لا) یعني بې کاره په لفظ سره تعبیر سوی دی، مګر که لږ په ځیر سره ورته وکتل سي، نو واضح به سي چې دا دریم (۳) ډول په حقیقت کې په تاوان کې داخل دی، ځکه چې د داسي عمل یا خبرې کولو پر ځای چې صرف یو وار (سبحان الله) وویل سي، نو د قیامت په ورځ به د اعمالو تله یعني ترازو خو به په درووند سي، نیک اعمال به یې وزن پیدا کړي یا یو بل ګټور عمل باید وکړي، نو د ګناهونو کفاره او د آخرت د خلاصون ذریعه یا لږ تر لږه د دنیا د اړتیاوو څخه د بې فکرې سبب خو به یې سي.

د حدیث شریف ارشاد دی: کوم کس چې په یو مجلس کې کښیني او په ټول مجلس کې د الله سبحانه وتعالی کوم ذکر ونه کړي، د قیامت په ورځ به دغه مجلس دده لپاره حسرت او پښیماني وي.

د حدیث شریف ارشاد دی:- حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایي: د انسان د صحیح اسلام یوه نښه دا ده چې بې ګټې کارونه پرېږدي. رواه الترمذي وابن ماجه عن ابي هريرة

د حدیث شریف مفهوم دی: یو ځل کعب بن عجره (رضی الله عنه) څو ورځې د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) خدمت ته حاضر سوی نه وو، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د خلکو څخه د کعب بن عجره (رضی الله عنه) په اړه پوښتنه وکړه؟ په جواب کې ورته وویل سول: کعب بن عجره (رضی الله عنه) ناروغه دی، حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د هغه د پوښتنې لپاره ورغلی حالت یې نازک وبریښیدی، نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: ای کعبه! ستا لپاره دې زیری وي، د کعب مور وویل: ای کعبه! تا ته دې جنت مبارک وي، دا خبره حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) واوریدله، نو یې وفرمایل: د الله (جل جلاله) په معامله کې سوګند اخیستوونکی، مداخله کوونکی څوک دی؟ کعب بن عجره (رضی الله عنه) ورته وویل: زما مور ده.

محمد (صلی الله علیه وسلم) ورته وویل: ته څه خبره یې چې کعب بن عجره (رضی الله عنهم) کله (لا) خبرې کړې وي، یا تر ضرورت زیات مال یې د الله سبحانه وتعالی په لار کې په خرڅولو کې کوتاهي کړې وي، نو په داسي حالت کې ویو چا ته څه حق دی چې د جنت حکم ولګوي.

ښکاره مطلب یې دا دی: د (لا) یعني بې کاره خبرې او عمل حساب به وي او کوم شی چې حساب او نیونه یې وي، د هغه څخه خلاصون یقیني نه وي. احياء

(c) ketabton.com: The Digital Library

لونګ يا پرتوګ تر بجلکو کښته کول

د حديث شريف ارشاد دی: د قيامت په ورځ به الله سبحانه وتعالی هغه سړي ته د رحمت په نظر سره ونه ګوري چي خپلي جامي يې په تکبر او فخر سره اوږدې کړې وي. بخاري، مسلم

د حديث شريف ارشاد دی:۔ حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) فرمايي: کومه برخه د پرتاګه چي تر بجلکو لاندي کښته سوه هغه په دوږخ کي ده. بخاري شريف

د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ارشاد دی: درې (۳) کسان دي چي الله سبحانه وتعالی به ورسره خبري نه کوي او ورته ګوري به هم نه او نه به هغوی پاک وي او د دوی لپاره درد ناکه عذاب دي، د حديث شريف روايت کوونکی وايي: رسول الله (صلی الله عليه وسلم) دغه کليمي درې (۳) ځله تکرار کړي، حضرت ابوذر غفاري (رضي الله عنه) پوښتنه وکړه: دا خلګ خو ډېر په تاوان کي دي او هلاک سول دغه څوک دي؟ رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل: کوم سړی چي تر بجلکو کښته پرتوګ يا لونګ وزړه وي او کوم سړی چي د يو چا سره نيکي او ښه وکړي او بيا احسان ورباندي کوي او کوم څوک چي د درواغو په قسم سره خپل سامان خرڅ کړي.

ابو داود، نسائي، ترمذي، ابن ماجه

حضرت عبدالله بن عمر (رضي الله عنهم) فرمايي: رسول الله (صلی الله عليه وسلم) چي د لونګ او پرتاګه په باب څه وفرمايل هغه حکم د قميص او چپني هم دی، چي تر بجلکو کښته کول يې ګناه لري.

ابو داود، زواجر

حضرت عبدالله بن عمر (رضي الله عنهم) فرمايي: د حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) خدمت ته حاضر سوم زما لونګ تر بجلکو کښته زړيدی، رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل: دا څوک دی؟ ما وويل: عبدالله بن عمر رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ارشاد يې وکړ: که ته عبدالله يې نو لونګ تر بجلکو لوړ کړه، ما لونګ لوړ کړی تر دې چي د پنډۍ تر نيمايي پوري ورسيدی، بيا مي د تل لپاره دغه عمل خپل عادت وګرځوی. احمد بسند رواه ثقات

مسئله: کوم سړی چي په تکبر او فخر سره خپل لونګ، پرتوګ او داسي نور شيان چي تر بجلکو يې کښته کوي، هغه په اتفاق د علماؤو د سختي کبيره ګناه کوونکی دی، که يې په بې فکري سره دغه عادت ګرځيدلی وي، د تکبر او فخر د کبله نه وي هم ګناه لري.

فتاوای علمګيري اشباه وغيره

هو! که د چا جامي يو وخت پرته د اختياره کښته سي، هغه په دې حکم کي داخل نه دی، لکه حضرت ابو بکرصديق (رضی الله عنه) ته ورپيښه سوه، او رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ته يې د هغه بيان وکړی، رسول الله (صلی الله عليه وسلم) دی معذور وګڼی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سید الاولین والاخرین حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) خپل اُمت ته پر دې باندي کلک تینګار کوي، مګر بي فکره او غافل اُمت دی چي خپلي بي ګټي او فضول غوښتني د الله سبحانه وتعالی او رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د رضا کولو لپاره نه پرېږدي او د داسي ګناه په خپل سر د اخیستلو لپاره اماده دي، چي خاص د رحمت او بخښني په وختونو کي هم نه معافیږي یعني نه بخښل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ناوړه القابو سره د یو چا یادونه کول

په قرآن کریم الله سبحانه وتعالی فرمایي: (وَلَا تَلْمِزُوْا اَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوْا بِالْاَلْقَابِ). ژباړه: او عیب مه لکوئ پر یو بل باندي او مه بلئ یو بل په لقبونو سره. (سورت الحجرات ـ آیت ۱۱)

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي: د مؤمن حق پر مؤمن دا دی چي هغه په داسي نوم او لقب ذکر کړي، چي د هغه ډېر خوښ وي ددې کبله په عربو کي د کنیت رواج عام وو.

سنت طریقه دا ده: د خلګو یادونه باید په ښو القابو سره وسي، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) همدا خوښ کړي دي، خپله رسول (صلی الله علیه وسلم) ځینو خاصو خاصو اصحابانو ته څه القاب ورکړي دي، لکه: حضرت صدیق اکبر (رضی الله عنه) ته یې عتیق لقب ورکړی دی، حضرت عمر بن خطاب (رضی الله عنه) ته یې فاروق لقب ورکړی دی، حضرت حمزه (رضی الله عنه) ته یې اسدالله او خالد بن ولید (رضی الله عنه) ته یې سیف الله لقبونه ورکړي دي.

حضرت امام نووي (رحمة الله علیه) په کتاب الاذکار کي ویلي دي: د اُمت علماء کرام پر دې اتفاق دي چي یو څوک په داسي لقب سره یادول کوم چي هغه یې نه خوښوي حرام دئ.

د ځینو القابو استسناء: د بعضي خلګو داسي نومونه مشهوره سوي وي کوم چي په خپل ځان کي بد دي، مګر هغوی پرته ددې الفاظو څخه نه پیژندل کیږي، نو هغوی په دغه نامه سره یادول د علماؤ په اتفاق سره جائز دي، په دې شرط چي د ذکر کوونکي مقصد د هغه تحقیر او ذلیله کیدل نه وي، د بعضي محدیثینو سره اعرج یا احدب مشهوره دی.

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) خپله یو صحابي ته چي لاسونه یې تر نورو اوږده وه د «ذوالیدین» په نامه سره تعبیر کړی دی.

د حضرت عبدالله بن مبارک (رحمه الله علیه) څخه یو چا پوښتنه وکړه: د حدیث په اسانیدو کي د ځینو نومونو سره څه داسي القاب راغلي دي، مثلاً: حمید الطویل، سلیمان الاعمش، مروان الاصغر او داسې نور... نو آیا په دغو الفاظو سره ذکر کول جائز دي؟ ده وفرمایل: کله چي ستاسي مطلب د هغه عیب بیانول نه وي، بلکي د هغه معرفت او پیژندل پوره کول وي نو جائز دي.

ناوړه او ناخوښه القاب کوم چي په خلګو کي شهرت لري د هغه تشریح کول او یو څوک په هغه القابو سره بلل، یا یې تر شاه په ناوړه القابو سره یادول کبیره ګناه ده، لکه: کوڼ، پک، ړوند او داسي نور... هو! که د یو چا لقب و دې درجې ته رسیدلی وي، چي د هغه څخه ماسیوا نه پیژندل کیږي، د ضرورت له کبله د هغه یادونه کول د اړتیا په وخت کي جائز دي، په عامو حالاتو کي چي اړتیا نه وي په هغه الفاظو سره بیان کول یا خطاب کول کبیره ګناه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مسلمان عیب لټول یا یې رسواء کول

د قرآن کریم ارشاد دی: (وَّلَاتَجَسَّسُوْا). ژباړه: او جاسوسي مه کوی تاسي. (سورت الحجرات ـ آیت ۱۲)

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) پر منبر باندي په خطبه کي وفرمایل: کوم خلګ چي په ژبه مسلمانان سول، خو زړونو ته یې ایمان نه دی رسیدلی، هغه دي واوري چي مسلمانانو ته تکلیف مه رسوئ د هغوی د پټو عیبونو پلټنه مه کوئ پر تیرو سوو ګناهونو باندي یې پیغور مه ورکوئ ولي کوم څوک چي د یو مسلمان ورور عیبونه لټوي، الله سبحانه وتعالی د هغه د عیبونو پلټنه کوي او د کوم چا عیبونه چي الله سبحانه وتعالی وپلټي، ژر ده چي رسوا به یې کړي که څه هم په خپل بند کور کي پټ وي. ترمذي، د جمع الفوائد څخه

حضرت عبدالله بن عمر (رضي الله عنهم) یو ځل بیت الله ته وکتل او ویې ویل: ای بیتي! ستا شان څومره غټ دی، خو د مؤمن عزت او حرمت د الله (جل جلاله) په دربار کي تر تا ډیر لوی دی.

ترمذي، جمع الفوائد

د حدیث شریف ارشاد دی: مسلمان د مسلمان ورور دی، نه به ظلم پر کوي او نه به یې عیب بیانوي یا ښکاره کوي څوک چي د خپل ورور په کار کي بوخت سي، الله سبحانه وتعالی د هغه په کار کي بوخت کیږي او څوک چي یو مسلمان د یو غم او تکلیف څخه خلاص کړي، الله سبحانه وتعالی به د قیامت په ورځ به د هغه عیبونه پټ کړي. ترمذي

عام او خاص ټول په کښي اخته دي، د خلګو د پټو عیبونو پلټنه کوي او کومه خبره چي په لاس ورسي هغه خپروي او رسوا کوي یې دا د خلګو عادت ګرځیدلی دی، هیڅ فکر نه کوي چي ده کومه ګناه کړې ده، دا هم کبیره ګناه ده، هیڅ دنیوي او آخروي ګټه نه لري، مګر د بد اخلاقي له کبله خلګ خوند ځیني اخلي.

چغلي یا دوه مخي کول

د حدیث شریف ارشاد دی: چغلي کوونکی به جنت ته نه ځي یعني داخل به نه سي. بخاري، مسلم

د حدیث شریف مفهوم دی: درواغ ویل خوله توروي او چغلي کول د قبر عذاب دی.

طبراني في الکبیر، بیهقي

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دی: زه یې تاسي ته درښیم چي په تاسي کي ناوړه او بد انسان څوک دی، ویې فرمایل: هغه کسان چي چغلي وموندي، دلته او هلته ځغلي کوم چي په دوستانو کي فساد خپور کړي او کوم چي د ښو خلګو او بي قصورو انسانانو عیبونه لټوي.

احمد عن ابي مالک الاشعري، تخرج الاحیاء

(c) ketabton.com: The Digital Library

په احیاء العلوم کي راغلي دي: کوم سړی چي د چغلۍ خبره درته ورسوي، نو پرتا لازمه ده چي دغه شپږ (۶) خبري په نظر کي ونیسې، ۱:ـ اول: د هغه تصدیق مه کوه، ځکه چي هغه چغل خور دی، د ده شاهدي نه قبلیږي، ۲:ـ دوهم: دغه کس د دغه کار څخه منع کړه، نصیحت ورته وکړه. ۳:ـ دریم: د ده دغه عمل ناوړه وګڼه. ۴:- څلورم: په خپل غائب ورور باندي بدګماني مه کوه. ۵:ـ پنځم: د هغه په ویلو سره پلټنه مه کوه، چي دغه پلټنه په خپله ګناه ده. ۶:ـ شپږم: د چغل خور دغه خبره هیچا ته مه کوه، ځکه چي ته خپله په چغلي کولو کي بوخت سوې.

د یو چا عیب یا داسي خبره او کار چي هغه یې پټوي، نورو ته ښکاره کول چغلي یا دوه مخي ده، چغلي کول کبیره ګناه ده، بیا که هغه عیب حقیقت او خبره صحت ولري، نو فقط د چغلي کولو ګناه ده او که د حقیقت خلاف وي، یا د ځانه څخه په کښي کمي او زیاتوب وکړي دا بیا بهتان دی، کبیره ګناه هم او د چا د طرفه چي چغلي سوې ده، که د هغه عیب ښکاره کول یې مطلب وي، نو غیبت هم دی چي دریمه کبیره کناه ده، په یوه خبره یې دري (۳) کبیره ګناوي وکړې، زموږ د محفلونو مجلسونو مشغلتیا ټوله په چغلي، غیبت، عیب لټونه او بهتان باندي ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نسب د امله يو چا ته پيغور ورکول

الله (جل جلاله) فرمايي: (وَالَّذِيْنَ يُوْذُوْنَ الْمُوْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوْا فَقَدِ احْتَمَلُوْا بُهْتَانًا وَّاِثْمًا مُّبِيْنًا).

ژباړه: او هغه کسان چي ايذاء رسوي مؤمنانو سړيو ته او مؤمنانو ښځو ته، بغير د هغه کار چي کړی يې وي دوی، پس په تحقيق باروي دوی پخپل ځان غټ دروا غ او ګناه ښکاره.

(سورت الحزاب ـ آيت ۵۸)

د پورتني آيت تفسير: او هغه کسان چي ايذاء رسوي مؤمنانو سړيو ته او مؤمنانو ښځو ته (اتهام) په غير د هغه کار چي کړی يئ وي دوی پس په تحقيق باروي دوی پخپل ځان غټ دروا غ او ګناه ښکاره (چي د عقوبت موجب دی).

حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) فرمايلي دي: دا نسبونه، خپلوی، قرابتونه کوم چي په دنيا کي مشهور دي د يو چا لپاره ښکنځل نه سي کيدلای، تاسي ټول د آدم (عليه السلام) اولاده او يو له بله سره نژدي ياست د يو چا پر بل چا کوم فضليت نسته، هو! فضليت د دين او صالحو اعمالو پر بنسټ باندي دی. رواه احمد والبيهقي

د حديث شريف ارشاد دی: دوه (۲) شيان داسي دي چي اراده کول يې هم کفر ته نژديوالی دی، يو د خلګو پر نسب نيوکه او پيغور ورکول، دوهم پر مړي په زوره ژړل. رواه مسلم عن ابوهريرة

څوک چي يو چاته فقط د نسب له کبله پيغور ورکړي، چي د فلاني قوم سړی دی، هغه په دغه سزا کي داخل دی. زواجر

عام خلګ په دې غفلت کي اخته دي ځيني خلګ ډير قومونه، کسبونه او کارونه ذليل او خوار ګڼي، يا يې پيغوره وي يا په داسي الفاظو ورته خطاب کوي چي د هغه څخه د هغوی د نسب حقارت څرګند سي، لکه: يو چا ته قصاب، حجام او داسي نور څه ويل، مګر که د چا شهرت په يو کسب او کار سره دومره سوی وي، چي د هغه پرته نه پيژندل کيږي او د ويونکو مطلب هم د هغه توهين او سپکاوی نه وي، بيا نو پرواء نه لري. امداد الفتاوي

د خپل اصلي نسب څخه پرته د بل چا د نسب سره ځان تړل:- رسول الله (صلی الله عليه وسلم) فرمايي: څوک چي د خپل پلار نسب پريږدي، بل چا ته خپل نسبت وکړي جنت باندي حرام دی. بخاري

مثلاً: که يو څوک صديقي نه وي د ځان سره صديقي ليکي، يا سيد نه وي دی سيد وليکي، يا انصاري نه وي مګر دی ځان ته انصاري وايي. دا هم کبيره ګناه ده هيڅ ګټه نه لري او همدارنګه د نسب بدلول د عزت ذريعه ګڼل مطلق غلطي ده ددې څخه په دنيا کي هم عزت نه سي موندل کيدلای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قران کريم د آيت، حديث او د الله (جل جلاله) د نامه بي ادبي کول

دا ګناه داسي خپره سوې ده چي هيڅ کور، کوڅه، دفتر او هيڅ ځای نه دی ځيني خالي، په دې ذکر سوو ځايونو کي پاشلي او تر سترګو کيږي، ټوله د الله (جل جلاله) نومونه، د قرآن کريم آيتونه، احاديث يا فقهي مسئلې وي، هغه چي احترام يې واجب او بي ادبي يې ګناه ده.

په ځانګړې توګه بيا قرآن کريم او د سيپارو زړي ورقي يې عموماً خلګ د مسجد په تاخچو کي ايږدي او فکري کوي، چي ددې د حق څخه فارغه سوو، او يا يې په زيارتو کي ايږدي چي هغه بيا د باد په ذريعه کوڅو ته رسيږي او د بي ادبي ګناه يې پر اېښوونکي باندي ده.

قرآن مجيد يا ديني کتابونه چي زاړه او څيري سوي وي، کار نه ځيني اخيستل کيږي، ددې لپاره داسي حکم دی: په يو ټوکر کي دي وپيچل سي او په يوه خوندي مځکه کي دي ښخ کړل سي.

همداسي اخبارونه، مجلې او رسالې چي د غالب ګمان څخه معلوميږي، چي هغه په کچره يا امبارو کي اچول کيږي، په دغو شيانو کي قرآني آيتونه، حديثونه او داسي نور... څه ليکل هم جائز نه دي.

که د اخبار يا مجلې بي ادبي وسوه، نو معلومه خبره ده چي ګناه يې پر بي ادبي کوونکي ده همداسي ددې پر کاتب او چاپوونکي ده، بلکي په داسي اخبارونو کي چي کوم مضمون دغه ډول ليکل سوی وي، نو د اصلي عبارت پر ځای دي يې د ژباړي په ليکولو سره اکتفاء وکړي، که څه هم ژباړه يا ترجمه هم د احترام او آدب وړ ده.

د احسن الفتاوی مولف فقه العصر حضرت مولانا مفتي رشيد احمد لدهيانوي (رحمة الله عليه) فرمايي: په اخبارنو او اشتهاراتو کي د قرآن کريم آيتونه ليکل جائز نه دي، په مکاتبو، مدارسو او دفترونو کي جائز دي، مګر ګناه يې پر بي حرمتي کوونکي باندي ده.

ځيني مهمي مسئلې

اوله مسئله: پر کوم کاغذ چي د قرآن کريم آيت، حديث يا شرعي مسئله ليکل سوې وي، په هغه کي کوم شی پيچل يا اچول هم ناروا عمل دی. درمختار

دوهمه مسئله: داسي کاغذونو ته چي د قرآن کريم آيت، حديث يا شرعي مسئله پر ليکل سوې وي، پښې غځول هم ګناه ده. علمګيري

دريمه مسئله: ساده کاغذ هم د آدب وړ دی په استنجاء کي يې استعمالول، څرنګه چي يې غيري مسلمانان يعني کفار د دغه کار لپاره استعمالوي، دا هم جائز نه دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بي ضرورته ستر لوڅول

د حديث شريف ارشاد دی: د نامه څخه نيولې بيا تر زنګنونو پوري د نارينه ستر دی. حاکم

د يو بل حديث شريف ارشاد دی:ـ حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) فرمايي: خپل ستر پټ کړی، خو د خپلي مينځي يا ښځي په وړاندي کوم باک نه لري، اصحابانو پوښتنه وکړه: که يو څوک په خالي مکان يعني ځای کي وي؟ رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل: الله سبحانه وتعالی ددې ډير مستحق دی چي حياء او پرده ځيني وکړل سي. ابو داود، ترمذي، ابن ماجه، نسائي، احمد، حاکم، بيهقي

علماء کرامو فرمايلي دي: تر ټولو لومړی فرض چي پر مسلمان باندي دی، هغه د ستر پټول دي، يوازي په لمانځه کي نه بلکي په عامو حالاتو کي هم تر دې حده پوري چي په خلوت او تنهايي کي هم فرض دی، خو د ضرورت ځايونه مستثنی دي.

په اوسني عصر کي فقط نارينه نه بلکي ښځي هم د فيشن په خاطر ځانونه تر ډيره لوڅوي نارينه د کفري لباسونو په اغوستلو سره فخر کوي، ورنونه يې لڅ وي، د عامو خلګو او ښځو په وړاندي ګرځي، هيڅ پرواء يې هم نه کوي، چي په دې عمل سره الله سبحانه وتعالي هم نارضه کيږي او کبيره ګناه هم ده.

ښځو بيا داسي لباسونه غوره کړي دي، چي اول خو يې ډير اعضاوي لکه: ستر، غاړه، بازوګان تر سيني پوري لڅ وي او کوم اعضاوي چي يې پټ وي، پر هغو باندي يې بيا داسي چسپي جامي اغوستي وي، چي اعضاوي معلوميږي دا هم د لڅ په حکم کي راځي، بعضي خلګ په غربي فيشن کي غرق دي، دغه فرض تر پښو لاندي کوي، په ځينو هيوادونو کي د کارګرانو طبقه ده هغوی لنګ غوره کړی دی په هغه کي ستر نه پټيږي.

پر ناظر او منظور اليه دي لعنت وي: د بيهقي روايت دي: پر کتوونکي او هغه څوک چي ځان يې د بل وکتلو ته چمتو کړی وي، د الله سبحانه وتعالی لعنت دي پرې وي.

ډير خلګ د استنجاء پر مهال پر ځان پټو نه اچوي، او استنجاء ته د کښيناستلو په وخت کي يې ستر ټوله معلوميږي لمن يې کوچنی وي، د ناستي په حالت يې د شاه د خوا ټوله ستر معلوميږي ښه کار نه دی، ځان هم ګناه کاره کوي، نورو مسلمانانو ته هم تکليف رسوي او که څوک قصداً ورته وګوري، هغه هم ګناه کاره دی.

ددې حديث يو مصداق هغه خلګ هم دي، چي د استنجاء يا لمبيدلو پر مهال ستر نه پټوي، همداسي په ځينو لوبه ځايونو کي لوبغاړو نيکران اغوستي وي، چي زنګونونه او ورنونه يې لڅ وي، دې ډول لوبو ته کتل او کښينستل د احاديثو په رڼا کي ناروا او حرام دي، مسلمان ته په کار ده چي ځان ځيني وساتي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نجومیانو څخه د غیبو خبري پوښتل

کوم څوک چي د راتلونکي زمانې په اړه د غیب د خبرو وښوونکي ته ورغلی او د هغه څخه يې د غیب خبري وپوښتلې، ددې سړي څلويښت (۴۰) لمونځونه نه قبليږي. جامع صغیر برمز احمد ومسلم

د حديث شريف ارشا دی: کوم سړی چي د غيب د خبرو ښوونکي يعني کاهن يا نجومي ته ورغلی او د هغه پر خبره يې يقين وکړ، هغه د هغې وحي او الهي کلام څخه انکار او کفر وکړ، کوم چي پر حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) نازل سوی دی. الجامع الصغير برمزاحمد والحاکم

ډير مسلمانان په دې کبير ګناه اخته دي او هيڅ فکر هم نه کوي چي دا ګناه څنګه ګناه ده او ددې عواقيب به څه شي وي، يعني ددې سزا به څونده وي او هر هغه کس چي کاهن ته ورځي او د يو څه لپاره معلومات ځيني غواړي، اول خو د هغو خلګو ټولي خبري تخميني، ظني او د ګومان څخه دي، چي پر هغه باندي هيڅ عتبار نسته، بس خلګ د بي عقلي او ناپوهي له کبله رجوع ورته کوي، الله (جل جلاله) دي ټول اُمت مسلمه ځيني وساتي. آمين

د خلګو لاره تنګول او په لاره کي يې مرداري اچول

څوک چي يو ځای تنګ کړي، يا لاره بنده کړي يا يو مسلمان ته تکليف ورسوي، يعني داسي واوسي چي ولارويانو ته تنګي جوړه سي د هغه جهاد قبول نه دی. مسند احمد، ابو داود، الجامع الصغير

په حديث کي د جهاد ذکر د خصوصيت لپاره نه دی، بلکي ددې لپاره دي چي دغه شان په جهاد، حج او داسي نورو سفرونو کي پېښيږي، د حديث مطلب ښکاره دی کومي لاري چي د عامه خلګو د تګ راتګ لپاره دي، هلته کښيناستل يا دريدل د تلوونکو خلګو لپاره د تنګي سبب جوړيدل ګناه ده.

څوک چي د مسلمانانو د لاري په اړه کوم تکليف ورسوي، هغه که د ځای په تنګولو وي، يا د تکليف ناکه شي په اچولو سره وي، پر هغه د مسلمانانو لعنت ثابت سو. الجامع الصغير، الطبراني

دا چي د لږ وخت لپاره عامه لاره بندول ګناه ده، نو خلګ چي په خپلو کورونو کي د لاري يوه برخه شامله کړي او ددې څخه د هميش لپاره لاره بنده سي، تاسي فکر وکړی چي ددې به څومره سخته ګناه يي افسوس چي خلګ دا هيڅ ګناه نه ګڼي.

سود خوړل يا يې کاروبار کول

د سود خوړل يا د سود کار کول دواړه په کبيره ګناه کي شامل دي، په قرآن کريم او احاديثو کي په ډير سختي سره يې بيان سوی دی او هيڅ مسلمان ځيني ناخبره نه دی، په حديث شريف کي يې د سود خوړل د مور سره تر زنا کولو هم سخته ګناه ګڼلي ده. قرآن کريم سود د الله سبحانه وتعالی او د هغه رسول الله (صلی الله علیه وسلم)سره د جنګ اعلان ګڼلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله سبحانه وتعالی څخه ماسیوا په بل څه سره قسم اخیستل

د الله سبحانه وتعالی څخه ماسیوا لکه: پلار، نیکه، مدینه، کعبه او پیغمبرانو (علیهم السلام) سره قسم اخیستل د شریعت له نظره ناروا او حرام کار دی، بعضي خلګ په خرقه مطهره سر کوم چي د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) چپنه ده باندي قسم اخلي، ځیني بیا په یو زیارت او ولي سره قسم اخلي، دا ټول په غیر الله کي داخل دي او قسم په اخیستل حرام دي.

د الله (جل جلاله) د نامه څخه ماسیوا نذر کول حرام دی

نذر کول عبادت دی او د عبادت لایق فقط الله (جل جلاله) دی، د الله (جل جلاله) څخه ماسیوا هر مخلوق چي وي د هغه لپاره نذر کول یا د هغه په نامه نومول ناروا او حرام دی. ایصال ثواب د بزرګانو او اولیاء کرامو و ارواحو ته ثابت او باعث د اجر او ثواب دی، په دې کي څه خبره نه سته، خو ددې سره یو ډول قید او تخصیص لګول احداث في الدین او بدعت دی.

د اولیاء کرامو په نامه څاروي ټاکل او بیا یې مزار ته وړل، په (ما اهل لغیرالله) کي د داخلیدو د کبله شرک دی، ددې خوړل هم حرام دي، که څه هم زر واره بسم الله او الله اکبر پر وویل سي. امام رازي (رحمه الله علیه) په خپل تفسیر کي ددې په حرمت کي بیان کړی دی او ټولو فقهاء عظام ددې په حرمت متفق دي. احسن الفتاوی

که نذر د الله سبحانه وتعالی لپاره وي او ثواب یې وبزرګانو ته وي دا جائز دی. احسن الفتاوی

د فلاني په حق سره دعا کول

حکیم الأُمت حضرت مولانا اشرف علي تهانوي (رحمه الله علیه) فرمایي: بحق فلان په اعتبار د معنا یې حقیقي ناجائز دی، او په اعتبار د معنا مجازي یعني توسل جائز دی، نو په دلائلو کي تعارض نه سو پاته.

اصلاً ددې قول دوه (۲) مطلبه کیدلای سي: یو دا چي د فلاني حق پر الله سبحانه وتعالی باندي واجب دی، نو الله سبحانه وتعالی به دا کار کوي، ددې حق د امله دا قول باطل دی او ګمراهي ده، بل دا چي الله سبحانه وتعالی په خپل فضل او کرم سره د صالحو اعمالو په اجر ورکولو کي بنده ته دغه حق ثابت کړی دی.

نو اوس که یو څوک ددې صحیح مطلب په پام کي لرلو سره دا دعاء کوي، چي ای پروردګاره! زما دغه کار د فلاني په حق یا مرتبې سره راوه کړه. نو دا صحیح ده ځکه چي ددې مطلب دا سو چي د فلاني په توسل او وسیلي سره دغه کار راوه کړه او وسیله په دغه ډول مفهوم سره جائز ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د درواغو شاهدي ورکول

د حديث شريف ارشاد دی:ـ د اسلام لومړی خليفه حضرت ابو بکر صديق (رضی الله عنه) فرمايي: موږ يو ورځ د حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) په حضور کي ناست وو، رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل: زه تاسي ته دري (۳) اکبر الکبائر يعني د کبيره ګناهونو څخه هم غټي ګناوي درښيم. ۱: د الله (جل جلاله) سره يو څوک شريک نيول. ۲: د مور او پلار نافرماني کول. ددې ارشاد پر مهال ده مبارک تکيه لګولي وه دې جملي ته چي ورسيدی، نو دی مبارک کښيناستی او ويې فرمايل:ـ ۳: ګناه درواغ خبره او د درواغو شاهدي ده، بيا دغه جمله په وار وار وويله تر دې چي موږ په زړه کي ويل چي کاشکي نور پټه خوله سي. بخاري، مسلم

رسول الله (صلی الله عليه وسلم) فرمايي: د درواغو شاهدي دري (۳) ځله د شرک براره ده. ابو داود، ترمذي

د حديث شريف ارشاد دی: کوم سړی چي پر يو مسلمان داسي شاهدي ورکړي، چي هغه ددې اهل نه وي، هغه ته په کار ده چي خپل مقام په دوږخ کي وګڼي. مسند احمد، بسند رواه ثقات

په اوسني عصر کي عام خلک په دې کبيره ګناه اخته دي، درواغ او د درواغو شاهدي ورکول بيخي هيڅ ګناه نه بولي، په اوس وخت کي خو ډير کارو بارونه داسي دي، چي بنسټ يې په درواغو او د درواغو په شاهدي سره ايښوول سوی وي.

ډير داسي کارونه دي، چي عموماً خلک يې شهادت او شاهدي نه بولي، ډير خلک بيا داسي د درواغو شاهدي خپل مجبوري ګڼي او هيڅ فکر نه کوي، چي دا هم کبيره ګناه ده د غفلت او بي پرواهي د امله په کښي اخته يې الله (جل جلاله) دې ټول اُمت مسلمه ځيني وساتي، او الله (جل جلاله) دي هدايت ورته وکړي.

د بسم الله الرحمن الرحيم ليکل په اعدادو سره

دا د بسم الله الرحمن الرحيم د ليکلو بي عزتي يا بي آدبي ده، ځيني اشخاص بسم الله الرحمن الرحيم په داسي ډول سره ليکي (۷۸۶) د بسم الله الرحمن الرحيم داسي ليکل بلکل غلط دي.

د بسم الله الرحمن الرحيم د ليکلو صحيح طريقه: د بسم الله الرحمن الرحيم پر ځای نوري کليمي يا (۷۸۶) ليکل د قرآن کريم، د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) او د اُمت د متوارث عمل خلاف دي.

د حديبه په صلح کي حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) د بسم الله الرحمن الرحيم ليکلو حکم وکړ، مشرکينو اعتراض وکړ او ويې ويل: (اکتب تکتب باسمک اللهم). ددې څخه معلومه سوه چي اسلام د بسم الله الرحمن الرحيم د ليکلو خاص طريقه متعينه کړې ده، ددې پر ځای د نورو کلماتو سره د بسم الله الرحمن الرحيم ثواب نه ورکول کيږي او سنت هم نه ادا کيږي. والله سبحانه وتعالی اعلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رشوت ورکولو جائز او ناجائز صورتونه

په اوسني عصر کې هري خواته د رشوت بازار ډير ګرم دی، داسي وختونه هم پيښيږي چي ډير شريف سړی به وي، مګر بيا به هم په رشوت ورکولو مجبوره کيږي چي رشوت ورکړي، ددې کبله ضروري ده چي د رشوت جائز او ناجائز صورتونه معلوم سي او بيا د هغه سره سم عمل وسي.

د احسن الفتاوی مولف (رحمة الله عليه) فرمايي: د رشوت اخيستلو او ورکولو بيلا بيل صورتونه دي، د هر يوه حکم ليکل کيږي:- ۱: د حکومت څخه قضاء يا داسي يو بل منصب يعني د وظيفي د لاسته راوړلو لپاره. ۲: په حاکم باندې د فصلې کولو لپاره. ۳: د اعانت على الظلم لپاره.

په دې درو (۳) حالاتو کې رشوت اخيستل او ورکول يې هم حرام دي، که د حاکم څخه د خپل حق د منع کولو خطر وي، نو هغه ته د ظلم د ختمولو په اړه رشوت ورکول هم جائز نه دي، ځکه چي ددې څخه د حاکم عادت خرابيږي، ځکه چي بيا پر ټولو عوامو باندې د ظلم باعث يعني سبب ګرځي.

۴: د کوم چا څخه چي د تکليف انديښنه وي، هغه ته د رشوت ورکول جائز دي، مګر د هغه لپاره يې اخيستل حرام دي.

۵: د يو تکليف د ختمولو يا د يوې ګټي د لاسته راوړلو لپاره په مينځ کې د واسطې جوړيدونکي يعني فقط سفارش کوونکي ته رشوت ورکول جائز دي، مګر د هغه لپاره يې اخيستل جائز نه دي.

هو! که د واسطې په ذمه کار وي، نو د هغه لپاره ددې کار اُجره اخيستل جائز دي، په دې شرط چي هغه په دې کار کولو باندې خپله قدرت ولري، ماسيوا د قدرته اعتبار نسته.

د کميشن يا د دلالي اُجرت اخيستل

په دې موضوع کې د حنفي فقهي عبارتونه مختلف دي، مګر د عامو خلګو د ضرورت د امله د جواز قول يې مختار او مفتي بِه دی، هو! په دې کې د اُجرت معلومول ضروري دی.

د مثال په ډول: په لسو (۱۰) افغانو کې يوه افغاني هم د تعين صورت دی، يا فيصدي معلومه کړي او که د اُجرت تعين ونه سي، نو په دې صورت کې ناروا دی.

مګر په دم يا تعويذ باندې اُجرت اخيستل چي په اصطلاح کې شکرانه ورته ويل کيږي جائز ده، ځکه چي دا علاج او تداوي ده. كما صرح به العلامة ابن عابدين (رحمة الله عليه) في رد المختار

همداسي د هداية مصنف (عليه الرحمة) هم د جواز فتوای ورکړي ده. هدايه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په خيرات وركولو سره احسان اچول

الله (جل جلاله) فرمايي: (يٰاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَاتُبْطِلُوْا صَدَقٰتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْاَذٰى) . ژباړه: اى هغه كسانو! چي ايمان ئې راوړى دى مه باطلوئ تاسي خيراتونه خپل په احسان بارولو او ايذا (ضرر رسولو) سره. (سورت البقره ـ آيت ۲۶۴)

بل ځاى الله (جل جلاله) فرمايي: (اَلَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ فِيْ سَبِيْلِ اللهِ ثُمَّ لَايُتْبِعُوْنَ مَآ اَنْفَقُوْا مَنًّا وَّلَآ اَذًى) .

ژباړه: هغه كسان چي خرڅوي مالونه خپل په لاره كښي د الله بيا نه ورپسي كوي (دوى) په هغه شي پسي چي خيرات كړي ئې وي احسان او نه ضرر. (سورت البقره ـ آيت ۲۶۲)

د دوهم آيت مبارک څخه داسي معلوميږي، چي د احسان اچولو ممانعت فقط په صدقاتو پوري خاص نه دى، بلكي هر څه چي د عبادت، طاعت او نيكي په لاره كي مصرف سي، هغه كه په پر خپل ځان يا پر خپل اولاد او ښځي باندي وي، يا پر خپلو دوستانو قريبانو باندي وي، د ټولو دغه حكم دى چي په احسان اچولو سره د خيراتولو ثواب ختميږي، د يو داسي شخص په وړاندي خپل د احسان يا صدقې ذكر كول، چي د هغه په وړاندي د بيان كولو څخه هغه خوښي نه ښكاري، پر كوم چا چي احسان سوى وي دا هم په (مَنًّا وَّلَا اَذًى) كي داخل دى.

ددې امله علماء كرام فرمايي: په سوغات يا صدقه وركولو سره د دعا غوښتنه كول، يا د دعا اُميد كول هم مناسب نه دى، ځكه چي د ثواب د باطليدلو خطر ځيني سته.

د الله (جل جلاله) د نامه څخه ماسيوا څاروى ذبح كول

د قرآن كريم ارشاد دى: (وَلَاتَاْكُلُوْا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللهِ عَلَيْهِ وَاِنَّهٗ لَفِسْقٌ ط). ژباړه: مه خورئ تاسي له هغي چي نه وي ياد كړى سوى نوم د الله پر هغې باندي او بيشكه! چي دا خوراک خامخا ګناه ده. (سورت الانعام ـ آيت ۱۲۱)

د حديث شريف ارشاد دى:ـ څوک چي د يو چا په نوم باندي څاروي يعني: پسه، بزه، چرګ او داسي نور... پريږدي يعني ونوموي هغه زموږ څخه نه دى. بي خوند ګناهونه

عموماً عام مسلمان په دې ګناه ډير اخته دي ځيني خلګ د بزرګانو او پيرانو په نامه څاروي نوموي يا يې د هغوى په نامه نذر كړي او ذبح يې كړي، مګر ددې څخه څه خوړل حرام دي او دا كار ګناه يې كبيره او د شرک سره مشابهت پيدا كوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښځه د خاوند او مزدور يا غلام د بادار په خلاف پارول

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمايي: څوک چې ښځه د خاوند او مزدور د بادار په خلاف وپاروي، يعني د ښځي يا غلام او مزدور په زړه کي مخالفت او دښمني پيدا کړي، يا د دوی تر منځ و اختلاف ته نوره تقويه ورکړي، نو هغه زموږ څخه نه دی. رواه احمد بسند صحيح

همداسي يو سړی د خپلي ښځي څخه خوابدی کول او د هغه په زړه کي نفرت پيدا کول هم په دغه حکم کي داخل دی. زواجر

علماء کرام دا هم په کبيره ګناه کي داخل ګڼي او په حديث کي يې دغه ناوړه عمل د شيطان تر ټولو ستره کارنامه ګڼلې ده. مسلم

په اوسني عصر کي دغه عمل د عامو خلګو عادت ګرځېدلی دی، که د يو ښځي د خپل خاوند يا مزدور د خپل بادار څخه په شکايت وو، نو اوريدونکی ددې پر ځای چي مشکل يې ور حل کړي، نور يې هم د هغه په خلاف پاروي د هغو تر منځ نفرت، کرکه او کينه ډيره وي او دا د ښځي يا مزدور سره همدردي يا دوستي ګڼي.

هو! همدردي او دوستي په دې کي ده چي هغوی په دې پوه کړي چي د هغه به يو عذر وو، يا يوه مجبوري به يې وه، او ګوره که تا ته د هغه څخه يو تکليف رسيدلی يې، نو د هغه په زرګونو راحتونه چي تا ته يې درکړي دي، پر هغه سترګي مه پټوه او درپياد يې کړه، خلاصه دا چي د ښځي او خاوند يا مزدور او بادار تر منځ بايد روغه جوړه وسي او دوی ټولو ته بايد ښه او مناسب نصيحت وسي چي تر منځ يې مشکل حل او ژوند يې د پخوا په ډول عادي سي.

په يو وخت کي تر يوه ډير طلاقونه ورکول

که د يو شرعي يا طبعي مجبوري د امله ښځي ته طلاق ورکول ضروري وي، نو شرعاً رواه دی، مګر سنت طريقه يې دا ده چي داسي وخت طلاق ورکړل سي، چي ښځه د مياشتني مريضي څخه فارغه وي، فقط يو طلاق ورکول مناسب دی، په يو وخت کي دري (۳) طلاقه ورکول چي عموماً په جاهلانو کي رواج لري ګناه ده.

که طلاق هم واقع کيږي عام او ناخبره خلګ ډير په دې کي مشغول دي، کله چي طلاق ورکړي نو تر درو (۳) څخه کم باندي ساه نه ايله کوي، که د يو سبب له کبله دا فکر کي وي، چي بيا د رجوع حق پاته نه سي، نو يو طلاق هم بائن کيدلای سي، تر درو (۳) پوري رسولو ته هيڅ حالت کي اړتيا نسته. الدرالمختار، بحر، وغيره

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اجازې پرته د يو چا کور ته ورننوتل يا کتل

حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) فرمايلي دي: کوم سړی چې پرته د اجازې د يو چا کور ته ګوري، نو د کور خاوند ته جائزه ده چې سترګې يې راوباسي. بخاري، مسلم

د حديث شريف ارشاد دی: کوم چا که د اجازې څخه پرته د يو چا د مکان پرده پورته کړه او دننه کورته يې وکتل، نو ده يو داسي عمل وکړ چې ورته جائز نه وو. ترمذي

عام خلګ دا حکم د ښځينه په هستوګنځي پور خاص ګڼي، د نارينه هستوګنځي ته کتل يا ننوتل په دې کي داخل نه ګڼي بيله دليله په دې کبيره ګناه اخته دی.

د روح لرونکي شي په اور کي سوځل

حضرت عبدالله بن مسعود (رضی الله عنهم) فرمايي: حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) د ميړيانو يو غار وليدی چې موږ اور ور اچولی وو، رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل: دا اور چا لګولی دی؟ موږ ورته وويل: يا رسول الله (صلی الله عليه وسلم) موږ لګولي دی، رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل: په اور سره عذاب ورکول، د اور د خالق الله (جل جلاله) حق دی، وبل چا ته ددې حق نسته چې ذي روح په اور کي وسوځي. زواجر

د بيان سوو احاديثو څخه داسي معلوميږي چې روح لرونکي شي هغه که انسان وي که ځاروي که حلال وي، لکه: زياتره الوتونکي يا ځاروي او داسي نور... حرام لکه: موږک، پشي، سپی، مار، لړم، غالبوزي او داسي نور... علماء کرامو ساه لرونکي شيان په اور کي سوځل په کبيره ګناهونو کي داخل ګڼلي دي. کذافي الزواجر

هو! که د يو ضرري حيوان لکه: مار، لړم او غالبوزي د ضرر څخه د حفاظت بله لار نه وي، نو د مجبورۍ د امله يې د سوځولو اجازه سته. کذا قال الزرکشي وغيره من الزواجر

په اولادونو کي برابري نه کول

که د يو کس څو ښځي وي، په هغو ټولو کي عدل او برابري کول واجب او ضروري دي، د دوی په مينځ کي خلاف عمل کول يعني د دوی تر مينځ عدل نه کول کبيره ګناه ده، همداسي په انعام، بخشش او په هر شي ورکولو کي هم برابري کول ضروري دي، په دې کي د هلک، انجلۍ، نارينه او ښځي لپاره برابره برخه ورکول په کار ده. دښځي نيمه برخه د ميراث قانون دی، په ژوند کي که مور او پلار څه شی اولادونو ته ورکوي، په هغه کي به د ښځي او نارينه برخي برابروي، ددې خلاف عمل کول ګناه کبيره ده، هو! که هلک يا انجلۍ په علم يا عمل کي د مور او پلار په اطاعت او خدمت کي تر نورو بالا وي، نو هغه ته ډير شی ورکول يا ډير محبت ورسره کول او ناز تر نورو ډير ورکول جائز دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بولو د څاڅکو څخه ځان نه ساتل

د قبر ډیر عذاب د بولو د څاڅکو څخه د ځان نه ساتلو له کبله ورکول کیږي، ددې کبله د بولو د څاڅکو څخه ډیر احتیاط وکړی.

په شریعت کي ددې وجهي د قضاء حاجت وروسته لومړی په لوټه سره استنجاء سنت ګڼل سوې ده، بیا یې په اوبو سره مینځل مقرر کړي دي، ددې لپاره چي وروسته د بولو څاڅکي عموماً راځي، چي د هغه د ختمیدلو اطمینان وسي، او د بولو پاته اجزاءوي په مکمل ډول صفا سي. ددې څخه د ځان ساتلو لپاره لاندي عملونه سنت ګڼل سوي دي:- ۱: د بولو کولو لپاره دي لوړ ځای کښیني. ۲: پر داسي مځکه دي قضاء حاجت وسي د کوم ځای څخه چي د بولو څاڅکي پر بدن او کالو باندي ونه لګیږي. ۳: د کوم طرف څخه چي باد وي د بولو کولو په وخت کي دي هغه طرفته مخ نه ګرځوي، ځکه چي باد د بولو څاڅکي د ده وخوا ته راګرځوي.

د خلګو په لاره کي مرداري اچول

د حدیث شریف ارشاد دی:- حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي: کوم چا چي مسلمانانو ته د هغوی په لاره کي تاوان ورسوي، پر هغه دي د مسلمانانو لعنت وي. الطراني بسند حسن

د حدیث شریف ارشاد دی:- د لعنت د درو (۳) شیانو څخه ځانونه وساتی، اصحابانو پوښتنه وکړه: هغه درې (۳) د لعنت اسباب څه شي دي؟ ده (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: د اوبو په ګودر، لاره یا د سیوري په ځای کي یعني په کوم ځای کي چي خلګ کښیني قضاء حاجت کول. مسند احمد

د دوهم حدیث څخه دا معلوم سوه چي دغه ګناه یوازي په بولو او ګندګیو پوري خاص نه ده، بلکي هر هغه شی چي خلګو ته تکلیف ورسوي، په دې کي داخل دي ناړي توکل، د نفرت او خوا ګرځیدو شیان، د کیلې پوستکي او هر ضرر لرونکي شي غورځول ګناه ده.

پرته د ضرورته سپی ساتل

کوم سړی چي د څارویو د رمې یا د کښت د ساتني یا د ښکار د ضرورت څخه پرته د شوق لپاره سپی وساتي، د هغه د ثواب څخه هره ورځ د یوه قیراط په اندازه کمیږي. بخاري، مسلم

د بخاري په یو بل روایت کي دوه (۲) قیراطه ذکر سوي دي. قیراط د وزن یو خاص مقدار دی، چي د اتو (۸) دانو وریجو ومقدار ته نژدې دی، مګر دا چي د آخرت قیراط څونده وزن یې دی او دلته ددې څونده اندازه مراد ده، دا الله سبحانه وتعالی ته معلومه ده. د حدیث شریف مطلب ظاهراً دا دی، چي د صالحو اعمالو د مجموعي ثواب څخه هره ورځ دومره اندازه کمیږي، دا احتمال هم سته چي د هر صالح عمل د ثواب څخه د یوه یا دوو (۲) قیراطو په اندازه کم سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پای

د الله (جل جلاله) د فضل او کرم څخه اُمید وار یم چي په خپل دربار کي دا کتاب را څخه قبول کړي، او الله (جل جلاله) دي يې د ټولو مسلمانانو لپاره ګټور او نافع وګرځوي، ځيني ضروري نکات چي باید په نظر کي ونیول سي.

په اول قدم کي باید ددې یادونه وکړم: که چیري ددې کتاب په کوم ځای کي مثلاً: په آیت، حدیث، ترجمه او یا هم په املاء او انشاء کي يې کومه غلطي وي، نو تاسي کولای سي هغه ما ته را په ګوته کړی او زه يې په راتلوونکي کي اصلاح کړم، کتاب د غلطي څخه پاک او تکمیل کړم، ځکه چي انسان عاجزه دی، هیڅ وخت د خطاء او غلطي څخه خلاص نه وي.

په دوهم قدم کي ددې یادونه کوم: که یو مسلمان د دغه ذکر سوو کبیره او صغیره ګناهونو څخه ځان ونه ساتي، نو لږ تر لږه خو به په دې پوه سي، چي څه کول ګناه ده او څه کول ګناه نه ده کومه کبیره ګناه ده او کومه صغیره ګناه ده او یو وخت به دا فکر ورسره پیدا سي، چي دا ګناهونو سخت عذاب لري پښیمانه به سي او پښیماني په دې باب کي د کامیابۍ کیلي ده.

په دریم قدم کي دا یادونه کوم: که څوک غواړي چي د کبیره او صغیره ګناهونو په هکله نور هم ځان پوهه او په خبر کړي، نو دغه مشهور کتاب (الزواجر عن اقتراف الکبائر) په نامه چي د علامه امام ابن حجر هیثمي مکي (رحمة الله علیه) تصنیف دی، چي په (۴۵۰) څلورنیم سوه مخونو او دوه (۲) ټوکه کي دی، چي په کښي د (۴۶۰) څلور سوه شپیته ګناهونو مفصل بیان سره د قرآن کریم او حدیث د سزاو ذکر سوي دي کتلای سی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماخذونه

۱: تفسير ديوبندي، مرتب الحاج مولوي عبدالحنان صاحب.

۲: کتاب زواجر عن اقتراف الکبائر، مرتب علامه امام ابن حجر هیثمي مکي (رحمة الله علیه).

۳: الشباه والنظائر، مرتب علامه ابن نجيم (رحمة الله علیه).

۴: بي خونده ګناهونه، مرتب مفتي اعظم حضرت مولانا محمد شفيع صاحب.

۵: کتاب الاذکار، مرتب حضرت امام نووي (رحمة الله علیه).

۶: اشباه وغيره، مرتب فتاوای علمګیري.

۷: احسن الفتاوای، مرتب علامه مفتي رشيد احمد الدهيانوي (رحمة الله علیه).

۸: احياء العلوم.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library